

KANSAINVÄLINEN DIAKONIA – RASITE VAI RIEMU?

Diakoniatyöntekijöiden käsityksiä kansainvälisestä diakoniasta ja sen toteuttamistavoista Oulun hiippakunnassa

Sari Meriläinen – Seppo Meriläinen
Opinnäytetyö, syksy 2009
Diakonia-ammattikorkeakoulu,
Oulun yksikkö
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi (AMK) + diakonin
virkakelpoisuus

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 MUMMUN JALANJÄLJISSÄ	6
2 DIAKONIA KIRKON PERUSTEHTÄVÄNÄ	8
2.1 Diakonian määritelmiä	8
2.2 Seurakuntadiakonia	11
2.3 Vapaaehtoistoiminta diakoniatyössä	15
2.4 Diakonian asema yhteiskunnassa	16
3 KANSAINVÄLINEN DIAKONIA	19
3.1 Kansainvälisen diakonian määritelmiä	19
3.2 Kirkon Ulkomaanapu kansainvälisen diakonian toimijana	21
3.2.1 Kirkon Ulkomaanavun ydintoiminnat	22
3.2.2 Yhteyshenkilötoiminta	23
4 LÄHETYSTYÖ	24
5 KANSAINVÄLISEN DIAKONIAN, LÄHETYSTYÖN JA YLEISINHIMIL- LISEN AUTTAMISTYÖN SUHDE	26
5.1 Kansainvälisen diakonian ja lähetystyön suhde	26
5.2 Kansainvälisen diakonian suhde yleisinhimilliseen auttamistoimin- taan	28
6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	30
6.1 Tutkimusympäristö ja tutkimusongelmat	30
6.2 Tutkimusmenetelmät ja aineiston keruu	30
6.3 Tutkimusaineiston analyysi	34
6.4 Vastajien taustatiedot	35
7 KESKEISET TULOKSET	37
7.1 Kansainvälisen diakonian toteuttamistapoja Oulun hiippakunnassa	37
7.1.1 Käytännön toteuttamistavat	37
7.1.2 Esteet kansainvälisen diakonian toteuttamiselle	40
7.2 Diakoniatyöntekijöiden käsitykset kansainvälisestä diakoniasta	40
7.2.1 Käsitykset kansainvälisen diakonian ja lähetystyön suhteesta	41
7.3 Kansainvälisen diakonian kehittäminen paikallisseurakunnissa	42

8 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	45
8.1 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	45
8.2 Tulosten pohdintaa	48
8.3 ”Pitää auttaa niitä, joilla on asiat huonommin”	52
LÄHTEET	55
LIITTEET	61
LIITE 1 Saatekirje	
LIITE 2 Kyselylomake	

TIIVISTELMÄ

Meriläinen Sari & Meriläinen Seppo. Kansainvälinen diakonia – rasite vai riemu? Diakoniatyöntekijöiden käsityksiä kansainvälisestä diakoniasta ja sen toteuttamistavoista Oulun hiippakunnassa. Oulu, syksy 2009, 64 s., 2 liitettä. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak Pohjoinen Oulu. Sosiaali-alan koulutusohjelma, sosionomi (AMK) + diakonin virkakelpoisuus.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli kartoittaa kansainvälisen diakoniatyön toteuttamistapoja paikallisseurakunnissa sekä kuvata seurakuntien diakoniatyöntekijöiden käsityksiä kansainvälisestä diakoniasta Oulun hiippakunnassa. Opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää millä tavoin kansainvälistä diakoniaa toteutetaan seurakunnan diakoniatyössä, mitä käsityksiä seurakuntien diakoniatyöntekijöillä on kansainvälisestä diakoniasta ja miten he haluavat sitä kehittää.

Opinnäytetyön aineisto kerättiin kyselylomakkeen avulla. Kyselylomake lähetettiin sähköpostitse kaikille Oulun hiippakunnan diakoniatyöntekijöille (n=147). Vastausprosentti oli 38,7 %. Aineisto analysoitiin määrällisin menetelmin ja käyttämällä kyselylomakkeen avointen kysymysten analysoimisessa laadullista sisällönanalyysiä.

Tulosten mukaan diakoniatyöntekijöiden kansainvälisen diakonian toteuttamistavat keskittyivät varainhankintaan, yhteisvastuukeräykseen ja tiedottamiseen. Diakoniatyöntekijöiden käsitykset kansainvälisestä diakoniasta olivat positiivisia, mutta työala koettiin muiden työtehtävien rinnalla haastavaksi ja työteliääksi. Diakoniatyöntekijät kaipasivat tukea kansainvälisen diakonian toteuttamiseen työssään. Kansainvälisen diakonian ja lähetystyön suhteen selkeyttäminen kokonaiskirkon tasolla voisi helpottaa kansainvälisen työn vastuun jakamista ja toteuttamista myös paikallisseurakuntien työssä.

Jatkotutkimushaasteeksi esitetään tutkimusta siitä, mitä seurakuntien lähetys-sihteerit ja lähetysteologit ajattelevat kansainvälisen diakonian ja lähetystyön välisestä suhteesta ja miksi kansainvälisen diakonian ja lähetystyön asema jää seurakunnissa usein tärkeysjärjestyksessä muiden työalojen varjoon.

Asiasanat: diakonia, kansainvälinen diakonia, lähetystyö, Kirkon Ulkomaanapu, kvantitatiivinen tutkimus

ABSTRACT

Meriläinen Sari & Meriläinen Seppo. International Diaconia – Burden or Joy? Diaconal workers' opinions about international diaconia and how international diaconia is carried out in the Diocese of Oulu. Oulu, autumn 2009. Language: Finnish. 64p., 2 appendices.

Diaconia Polytechnic, Diak North Oulu. Degree Programme in Diaconal Social Welfare, Health Care and Education.

The object of this study was to conduct a survey on how international diaconia is carried out in the local congregations as well as to describe the diaconal workers' opinions on international diaconia in the Oulu diocese Finland. The purpose of this study was to clarify how international diaconia is carried out in practice, how diaconal workers perceive international diaconia and how they would develop it further.

The material for this study was collected by using a questionnaire. The questionnaire was sent by email to all diaconal workers in the Oulu Diocese, the total number of which is 147. The response per cent was 38.7 %. The received material was analysed using quantitative methods, except for the open questions of the questionnaire, which were analysed qualitatively.

According to the results, diaconal workers practiced international diaconia mainly by collecting funds, organizing the Common Responsibility Fundraising Campaign and providing information of international diaconia. The opinions of diaconal workers were positive, but international work was experienced both challenging and laborious compared to other aspects of diaconia work. Diaconal workers wanted support in including international diaconia in their work. Clarifying the relationship between congregational international diaconia and mission work on a national level would ease sharing the responsibilities of international work also in local congregations.

A challenge for further research would be to study what missionary assistants and missionary theologians think about the relationship between international diaconia and mission work and why the position of international diaconia and mission work often remains on such a low level of importance.

Key words: diaconia, international diaconia, mission work, Finn Church Aid, quantitative research

1 MUMMUN JALANJÄLJISSÄ

Lapsuudessani mummuni kiersi kotikylänsä taloja ja keräsi yhteisvastuukeräystä. Vuosi toisensa jälkeen hän valmistui tehtävänsä huolellisesti. Mukana piti olla useampi kynä ja tukeva alusta, jonka päällä lahjoittaja saattoi vaivattomammin kirjoittaa antamansa rahasumman keräyslistalle. Keräyslistasta ja rahoista mummu piti hyvää huolta. Lapsen silmissä näytti, että kyseessä oli erityisen tärkeä toimitus, jonkinlainen kunniatehtävä. Mummun mielestä piti auttaa niitä, joilla asiat olivat huonommin kuin meillä. Neljäkymmentä vuotta myöhemmin, mummun tytär, minun äitini ja lastemme mummu kulkee samalla tavalla talosta taloon. Yhteisvastuukeräyslista on miltei entisenlainen. Vain arpaomaisuus on uutta. Perinne jatkuu, hyvä niin, mutta se pistää myös miettimään. Eikö vuosien tai jopa vuosikymmenten kuluessa ole tapahtunut suurtaakaan kehitystä seurakuntien yhteisvastuurintamalla? Lieneekö tämänkin päivän diakonian ja erityisesti kansainvälisen diakonian toteuttamistapana seurakunnissa lähinnä yhteisvastuukeräys?

Kansainvälinen diakonia luokitellaan osaksi kansainvälistä vastuuta, joka esiintyy varsin samansuuntaisesti seurakuntien toimintasuunnitelmissa. Kirkon kansainvälisen toiminnan moninaisuutta kuvaa hyvin kirkon nelivuotiskertomuksesta 2000–2003 lainattu kappale: ”Kirkon kansainvälisen vastuun kokonaiskuva on moni-ilmeinen, jopa pirstaleinen. Lähetystyö, kansainvälinen diakonia, ekuumeeninen työ, lähialue työ, ulkomaalaistyö, maahanmuuttajatyö ja ystävyysseurakuntatoiminta mielletään yhä selkeämmin yhdeksi seurakunnan kansainvälisen vastuun kokonaisuudeksi.” (Kääriäinen, Hytönen, Niemelä & Salonen 2004, 256.)

Kokonaiskirkon tasolla on jo vuosia käyty keskustelua lähetystyön ja kansainvälisen diakonian suhteesta. Yhteinen linja kansainvälisten asioiden hoitamisesta on puuttunut. Kirkon lähetystyön toimikunta on valmistellut uutta mietintöä, ”*Kirkon lähetysstrategiaa*”, piispa Simo Peuran johdolla. Toimikunta sai esityksensä valmiiksi joulukuussa 2008. Lähetystyön strategia keskittyy seurakuntien, lähetysjärjestöjen, Kirkon Ulkomaanavun ja kirkon hallinnon suhteisiin sekä yhteis-

työn kehittämiseen. Syksyllä 2009 kirkkohallitus pyysi siitä viralliset lausunnot piispainkokoukselta, kirkon lähetysjärjestöiltä, Kirkon Ulkomaanavulta, tuomiokapituleilta ja hiippakuntavaltuustoilta. Jo tämä kokonaiskirkossa käynnissä oleva, jopa kuohuva keskustelu on lisännyt mielenkiintoamme kartoittaa ruohonjuuritasolla kansainvälisen diakonian kuulumisia ja sitä tekevien työntekijöiden ajatuksia. Jos asia koetaan ongelmalliseksi kirkon johdossa, miten se mahdollisesti näkyy ja vaikuttaa paikallisseurakunnissa tehtävässä työssä.

Sekä Kaarina Haaviston että Irja ja Pauliina Lehtisen tutkimuksien mukaan diakoniatyöntekijät ovat merkittävä osa kansainvälisen diakonian seurakuntatason toimijoita. (Haavisto 2002, 39, Lehtinen & Lehtinen 2007, 38). Oulun hiippakunnan diakoniatyöntekijät eivät ole viime vuosina olleet halukkaita osallistumaan kansainvälistä diakoniaa käsitteleviin koulutuksiin, joita esimerkiksi Oulun hiippakunnan tuomiokapituli on ollut järjestämässä. (Jouko Lankinen, henkilökohtainen tiedonanto 29.1.2008). Myös Haaviston tutkimuksen mukaan Oulun hiippakunnan Kirkon Ulkomaanavun yhteyshenkilöt eivät kokeneet tehtävänsä yhtä mielekkäänä kuin Tampereen hiippakunnan vastaavat henkilöt (Haavisto 2002, 52). Mistä tämä kertoo? Kokevatko pohjoisen hiippakunnan diakoniatyöntekijät kansainvälisen diakonian toteuttamisen rasitteeksi?

Opinnäytetyömme tarkoitus on tutkia mitkä ovat yleisimmät kansainvälisen diakonian toteuttamistavat paikallisseurakuntien diakoniatyössä ja mitä käsityksiä seurakuntien diakoniatyöntekijöillä on kansainvälisestä diakoniasta. Tutkimme myös kiinnostaako Oulun hiippakunnan diakoniatyöntekijöitä kehittää kansainvälistä diakoniaa ja mieltääkö joku sen jopa ”riemulliseksi”.

Olemme molemmat työskennelleet seurakunnassa kirkon nuorisotyönohjaajan viroissa kahden vuosikymmenen ajan. Kumpikin meistä on saanut toimia myös lähetyssehteerin tehtävissä. Kirkon kansainvälisen vastuun kysymykset kiinnostavat meitä henkilökohtaisesti.

2 DIAKONIA KIRKON PERUSTEHTÄVÄNÄ

2.1 Diakonian määritelmiä

Diakonia kuuluu kirkon perustehtäviin. Suomen evankelisluterilaisen kirkon kirkkolaissa on lueteltu ne tehtäväalueet, joilla kirkko toimii yhteiskunnassa:

Tunnustuksensa mukaisesti kirkko julistaa Jumalan sanaa ja jakaa sakramenteja sekä toimii muutenkin kristillisen sanoman levittämiseksi ja lähimmäisenrakkauden toteuttamiseksi (Kirkkolaki luku 1, § 2).

Kirkkojärjestys täsmentää diakoniaa seuraavasti:

Seurakunnan ja sen jäsenten tulee harjoittaa diakoniaa, jonka tarkoituksena on kristilliseen rakkauteen perustuva avun antaminen erityisesti niille, joiden hätä on suurin ja joita ei muulla tavoin auteta. Toiminnasta määrätään tarkemmin kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston ohjesäännöissä. (Kirkkojärjestys luku 4, § 3.)

Kirkko ja sen seurakunnat toteuttavat diakoniaa lähtökohtanaan lähimmäisenrakkaus. Diakonian tehtävänä on etsiä, lievittää ja poistaa ihmisten hätää ja kärsimystä. Sen tavoitteena on parantaa ja eheyttää ihmistä yksilönä ja yhteisössä ja selviytymään vaikeuksienkin keskellä. Kirkon yhteiskunnallinen työ liittyy läheisesti diakoniavastuuseen. Se tähtää vastuulliseen elämäntapaan ja yhteiskunnan rakenteiden oikeudenmukaisuuteen. (Suomen evankelisluterilainen kirkko 2009.)

Sana diakonia tulee kreikan kielestä ja tarkoittaa palvelemista. Diakonian raamatulliset perusteet löytyvät sekä Vanhasta että Uudesta Testamentista. Jo luomisen johdosta ihminen on Jumalan kuva ja arvokas. Ihminen sai tehtävän viljellä ja varjella maata eli toimia yhteisen hyvän puolesta. Luomisen lisäksi Mooseksen laista lähtien Vanhassa Testamentissa korostetaan ehdotonta oikeudenmukaisuuden periaatetta. Myös psalmit ja profeetat puhuvat köyhien ja sorrettujen puolesta. (Haavisto 2002, 9-10.) Diakonian raamatullisia perusteita määriteltäessä Uuden Testamentin sisällöllä ja varhaiskirkon toiminnalla on suuri merkitys. Niistä löytyvät diakonian alkujuuret ja lähteet, vaikkakaan niitä ei

voi paikantaa mihinkään yhteen kertomukseen tai Raamatun kohtaan. Useimpien viitataan rakkauden kaksoiskäskeyn (Matt.22:37–40), Jeesuksen vertaukseen laupiaasta samarialaisesta (Luuk.10:25-37) tai Apostolien tekojen kertomukseen diakonien asettamisesta (Apt. 6:1-6). (Veikkola 2002,107.)

Jeesus otti eläessään voimakkaasti kantaa yhteiskunnan epäkohtiin. Hän jätti seuraajilleen haasteen toimia esimerkkinsä mukaisesti. Vertauksessaan laupiaasta samarialaisesta Jeesus osoitti, että jokainen ihminen on lähimmäisemme riippumatta kansallisuudesta, rodusta, uskonnosta tai muista erottavista tekijöistä. Uudessa Testamentissa diakonian raamatulliset perusteet ja juuret ovat Jeesuksen uhrautuvassa rakkaudessa ihmisten hyväksi. Diakonia saa perustelunsa hänen esikuvastaan köyhien, sairaiden ja alistettujen auttajana. (Huotari 2008, 80.) Myös Veikkola toteaa, että ”koko Jeesuksen toiminta parantajana, köyhien ja syrjittyjen ystävänä sekä Jumalan valtakunnan julistajana samoin kuin alkuseurakunnan elämäntapa keskinäisen jakamisen ja huolenpidon yhteisönä (Apt.2:42-47) antaa inspiraatiota ja suuntaviivoja diakonialle” (Veikkola 2002,107).

Diakonia voidaan määritellä myös diakonian keskeisillä teologisilla teemoilla. ”Diakonia on osa kirkon missiota ja toimintaa. Diakonian tärkeä perustelu pohjautuu luomisuskoon; luotu maailma kuuluu kaikille. Tätä Jumalan luomistyötä ihmisessä ja maailmassa tulee tasavertaisesti vaalia. Lähimmäisen auttaminen on kaikkien ihmisten yhteinen asia. Diakonia on myös osa kristillisen uskon ydintä. Kristillinen usko perustelee lähimmäisenrakkauden uskosta käsin ja liittää uskon ja rakkauden yhteen.” (Latvus & Elenius 2007, 32.)

Mannermaan mukaan Martti Lutherin peruskäsite uskon ja rakkauden keskinäisestä yhteenkuuluvuudesta on keskeinen puhuttaessa kirkon diakonisen olemuksen ymmärtämisestä. Mannermaan mielestä diakonia ei vaan seuraa Jumalan sanaa ja uskoa vaan se sisältyy jo sanaan ja uskoon itseensä. Jumalan sana sinällään on jo diakoniaa ja siitä nousee diakoniaksi kutsuttu kirkon ihmisten työmuoto. Uskossa kristitty ottaa vastaan hyvyyksiä ylhäältä ja rakkaudessa hän antaa ne eteenpäin lähimmäisilleen. Tässä on Mannermaan mielestä diakonian koko hengellinen olemus. (Mannermaa 1998, 12-14.) Mannermaa tulkit-

see Lutherin rakkauskäsitystä, jossa ero subjektin ja objektin, auttajajan ja autettavan välillä häviää: "Koko kristillinen elämä on kantamista ja jälleen kantamista. Kristus kantaa meitä ja me olemme kiedotut hänen kaulalleen; ja me itse kannettavina kannamme kuitenkin samalla lähimmäisemme heikkoutta, syntiä ja hätää. Kirkko on kuin sairaala, jossa kaikki ovat parantumattomasti sairaita ja kuitenkin kantavat toinen toisiaan". (Mannermaa 1995, 95.)

Laulaja toteaa, ettei diakonia edusta omaa, erillistä maailmaansa, eikä sen lähtökohtana ole omavalintainen palvelutyöhön ryhtyminen. Hänen mielestään Jumalan luoma maailma ja ihmisyyhteisöt luovat kotipaikan diakoniale. "Diakonian luonne on vuorovaikutteista ja arvoihin sitoutunutta, samoin kuin Jumalan luoma todellisuus on vuorovaikutteista". (Laulaja 2002, 59.)

Diakoniaa on pyritty määrittelemään erilaisilla käsitteillä, joilla se voidaan erottaa muista toiminnoista. Määritelmänä on käytetty pyyteettömyyttä, kokonaisvaltaisuutta, sielunhoitoa, elimellistä yhteyttä jumalanpalvelukseen ja uhrautumista. Pyyteettömyys tarkoittaa auttamista, josta ei pyydetä maksua tai vastapalvelusta vaan apua annetaan lähimmäisenrakkaudesta. Kokonaisvaltaisuus on ihmisen kohtaamista fyysisenä, psyykkisenä, hengellisenä ja sosiaalisena kokonaisuutena. Sielunhoito kuuluu diakoniatyön erityispiirteisiin sisältäen ihmisen hengellisen ja henkisen kokonaisuuden tukemisen kristillisen perinteen pohjalta. Elimellinen yhteys jumalanpalvelukseen erottaa diakonian yhteiskunnallisesta työstä. Diakonian tunnusmerkkinä pidetään myös uhrautumista. Perinteisen diakoniakäsityksen mukaan aito diakonia edellyttää uhria lähimmäisen hyväksi Kristuksen esimerkin mukaisesti. Toiminnan tuntomerkinä ei kuitenkaan tarkoita tekijän nöyryyttä ja uhria, vaan ihmisten kohtaamista ja auttamista siinä hädessä mikä heillä on. Pelastus tapahtuu kuitenkin Jumalan armosta, ei tekojemme kautta. Kultaisen säännön mukaisesti, "Mitä tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää te samoin heille", diakoninen auttaminen lähteekin lähimmäisen auttamisen tarpeista eikä omien tekojemme tarpeista. (Veikkola 2002, 118 - 120.)

Uusi teologinen tutkimus on tuonut esille seikkoja, jotka osoittavat ettei diakonian käsite ole samanlaisesti tulkittavissa ja että kirkkojen tasolla on suuriakin

eroa diakoniakäsitteen ja diakonin virkakäsitteen osalta. Samoin on tuotu esille se käsitys, että tämän päivän diakoniakäsitteellä ei olekaan yhtymäkohtia siihen merkitykseen, joka käsitteellä oli varhaisissa kristillisissä yhteisöissä. Näin ollen voidaan sanoa, että tämän päivän diakoniakäsitys on muovautunut parin viimeisen vuosisadan aikana. (Malkavaara 2008, 9-12.) Malkavaara tuo artikkelissaan esille myös kansainvälisen eksegeettisen, ekklesiologisen ja kirkon virkaan kohdistuvan tutkimuksen uusista näkökohdista. Uusien tutkimusten, varsinkin John N. Collinsin tutkimuksen, mukaan tavallamme käyttää sanaa diakonia ei ole paljontaan liittymäkohtia siihen merkitykseen, joka sanalla oli varhaisissa kristillisissä yhteisöissä. Collins katsoi osoittavansa, että 1800-luvun diakonia ja sisälähetys olivat vakiinnuttaneet Uuden Testamentin sanalle diakonia uuden sisällön ja merkityksen. Diakonia ei siirtynyt luostareiden tehtäväksi, vaan vastuu ja huolenpito lähimmäisistä kuuluivat kristittyjen sekä kristillisten seurakuntien ja yhteisöjen elämäntapaan, ja ne säilyivät läpi vuosisatojen. (Malkavaara 2008, 9-12; Latvus 2007, 53-54.)

Collinsin mukaan ei ole enää mahdollista väittää, että ilmaus sosiaalityö kuvaisi asiaa, jota Uuden testamentin aikana kuvattiin sanalla diakonia. (Collins 2002, 133.) Myös Latvus kirjoittaa Anni Hentchelin tutkimukseen viitaten, ettei Uuden Testamentin ilmaus diakonia tarkoita sellaista sosiaalis-karitatiivista toimintaa, jota nykyisin nimitetään diakoniaksi (Latvus 2009, 37). Latvus toteaa itse, että perinteisen käsityksen kritiikki on perusteltua ja osuu maaliinsa. Hän esittää kuitenkin näkökulman, jonka Collins ja Hentchel ohittavat kovin nopeasti; on kyse lähimmäisenrakkaudesta ja toisen ihmisen huomioonottamisesta joka ei ole sidoksissa vaikeasti tulkittavaan diakonia-sanastoon ja joka kulkee läpi Uuden Testamentin. (Latvus 2009, 41, 44.)

2.2 Seurakuntadiakonia

Koskenvesan mukaan lähimmäisen huomioon ottaminen, auttaminen ja palvelu, sanalla sanoen diakonia, oli niin luovuttamattomasti osa seurakuntana elämistä, että jo varhain varattiin henkilöitä huolehtimaan vaikeuksissa olevista ja johtamaan tätä toimintaa. (Helosvuori, Koskenvesa, Niemelä & Veikkola 2002, 36).

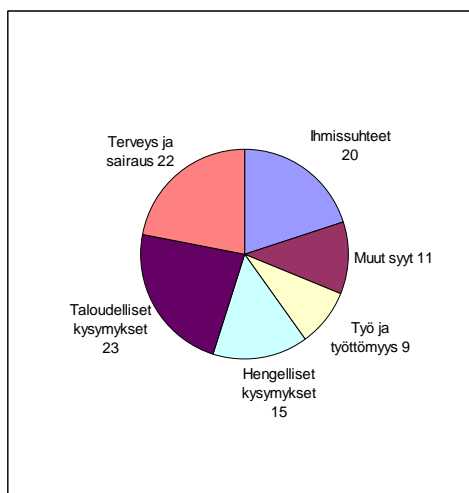
Tätä toimintaa, johon myös seurakunnan jäsenet osallistuvat, voidaan kutsua *diakoniatyöksi*. Täten diakonia lähimmäisenrakkauden ilmenemismuotona saa diakoniatyössä konkreettisen toimintamuotonsa.

Suomen evankelisluterilaisen kirkon jokaisessa seurakunnassa tulee olla diakonian virka, jonka haltijana on diakonissa tai diakoni. Tällöin puhutaan diakonian virasta, joka on papin ja piispan ohella yksi kirkon hengellisistä tehtävistä. Diakoniakoulutuksen lisäksi diakonissa on saanut terveydenhuollon ja diakoni sosiaalityön koulutuksen. Diakonian virkoja kirkossa on hiukan toista tuhatta, minkä lisäksi diakoniatyöhön osallistuvat jossakin määrin myös papit ja lehtorit sekä nuoriso- ja lapsityönohjaajat. Diakoniaan suuntautuneita erityisvirkoja ovat mm. kehitysvammatyöntekijät, kuurojenpapit sekä vankilapapit ja -diakonit. Kristilliseen palvelutyöhön läheisesti liittyvät myös perheneuvojat ja sairaalasielunhoitajat. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2009.)

Diakoniatyötä tehdään seurakunnissa sekä työntekijöiden että vapaaehtoisten voimin. Diakonia toteutuu yksilöllisesti lähimmäispalveluna, kotikäyntityönä, vastaanottotyönä, sielunhoitona, taloudellisena avustamisena, päihde- ja huumeongelmaisten tukemisena sekä vankien ja vapautuvien tukemisena. Työtä tehdään myös ryhmissä diakoniapiireissä, kylätoimikunnissa, erityisryhmien kirkkopyhissä, vanhusten, vammaisten, mielenterveysongelmaisten, riippuvuuksista kärsivien ym. tukiryhmissä ja piireissä, perheryhmissä, kriisi- ja sururyhmissä, retkillä ja leireillä. Diakonia on yhteiskunnallista vaikuttamista, sillä se ei hoida vain yhteiskunnallisten epäkohtien seurausilmiöitä, vaan pyrkii vaikuttamaan myös niiden syihin. Diakonia pyrkii edistämään oikeudenmukaisuutta ja luomakunnan eheyttä ja toimimaan ihmisarvoisen elämän edellytysten luomiseksi. Diakonia herättää myös kansainvälistä vastuuta ja siksi sitä toteutetaan myös kansainvälisenä diakoniana. Kirkon ulkomaanavun ja lähetystyön puitteissa autetaan erityisesti köyhissä maissa olevia lähimmäisiämme ja edistetään kansainvälistä solidaarisuutta. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2009.)

Suomen evankelisluterilaisen kirkon nelivuotiskertomuksen 2004-2007, *"Monikasvoinen kirkko"*, mukaan diakonian viranhaltijoiden eri asiakaskontakteissa kirjaamat sisällöt luokiteltiin vuonna 2007 kuuteen eri ryhmään. (Kuvio 1, sivulla 13). Taloudelliset kysymykset askarruttavat diakoniatyön asiakkaita kaikkein

eniten (164 000 asiakaskontaktia). Lähes yhtä tärkeitä aiheryhmiä olivat terveyteen ja sairauteen (154 000 asiakaskontaktia) sekä ihmissuhteisiin liittyvät kysymykset (141 000 asiakaskontaktia). Hengelliset kysymykset olivat päällimmäisenä teemana 101 000 asiakaskontaktissa ja työhön tai työttömyyteen liittyvät kysymykset 60 000 asiakaskontaktissa. Lisäksi käsiteltiin muita kysymyksiä 78 000 asiakaskontaktissa. (Suomen evankelisluterilainen kirkko 2009.)

KUVIO 1 Suomen evankelisluterilaisen kirkon diakoniatyön asiakaskontaktit sisällön mukaan 2007 (%)

Yeungin mukaan ”diakoniatyö määrittelee itsensä tänä päivänä sekä hengelliseksi työksi että sosiaalisesti avuksi ja tueksi”. Hänen mielestään voidaankin todeta, että verrattuna esimerkiksi pappien ja kunnan sosiaalityöntekijöiden rooliin, avun ja tuen monipuolisuus on diakoniatyössä monipuolisempaa. ”Apu on kokonaisvaltaisempaa. Juuri tästä kokemuksesta vaikuttaisi kumpuavan sekä työn motivaatio, työnäky ja työssä jaksaminen ja onnistumisen kokemukset”. (Yeung 2007, 15.)

Viime aikoina on diakonian teologiasta, diakonian raamatullisista perusteista, yhtymäkohdista tämän päivän diakoniatyöhön ja diakoniavirkaan virinnyt vilkasta keskustelua. Diakonaatin eteneminen ja käsittely ovat lisänneet käsitteiden uudelleen arvioimista ja tarkemmin määrittelemistä. Lähimmäisenrakkaus on kristillisyyden kulmakivi jokaisen kristityn osalta. Kristillisen uskon kivijalkana on ollut lähimmäisestä välittäminen. Vastuu on kuulunut kollektiivisesti kaikille, ei

vain yhdelle työntekijäryhmälle. (Latvus 2009, 41,44.) Latvus esittääkin osuvasti tämän tutkimustuloksen merkitystä Suomen evankelisluterilaiselle kirkolle. Diakoniolla on kirkossa ainutlaatuinen asema ja tehtävä. Parhaimmillaan viran rakenteen uudistus voi tuoda diakonian viran selkeämmin osaksi kirkon ydintointoja. Varhaiskirkosta lähtien on esiintynyt useita seurakunnallisia virkoja ja kaikkiin on liittynyt sosiaalis-karitatiivinen elementti. Ilman tätä kollektiivista vastuun kantamista ja evankeliumin elämistä todeksi kristinuskoa ei ehkä olisi olemassa. Kokonaisvaltainen uskontulkinta on ratkaisevan tärkeä myös kristinuskon tulevaisuuden kannalta. (Latvus 2009,46.) Vaikka modernin diakonian viran ja sosiaalis-karitatiivisen diakoniatoiminnan kehitys perustuisivat väärinymmärrykseen, palvelun motiivi kristillisessä elämäntavassa säilyy ja sitä voi hyvin kutsua diakoniaksi (Malkavaara 2008,12).

Suomen evankelisluterilaisen kirkon diakonia- ja yhteiskuntatyön 2010 linjauksen ”*Vastuun ja osallisuuden yhteisö*” mukaan ”kirkko toteuttaa perustehtävänsä edistämällä kristilliseen uskoon perustuvaa oikeudenmukaisuutta, osallisuutta ja lähimmäisrakkautta yksilöiden elämässä, yhteiskunnassa ja koko maailmassa”. Strategian mukaisesti diakonia- ja yhteiskuntatyön avaintehtävänä on tukea lähimmäisenrakkautta ja keskinäisen huolenpidon toteutumisen tukemista. Erityisesti tehtävän tulisi kohdistua niiden ihmisten auttamiseen, joiden hätä on suurin ja joita ei muulla tavoin auteta. Linjauksen tavoitteena on myös edistää ihmisarvon, oikeudenmukaisuuden, rauhan ja ympäristövastuun tukemista sekä tukea ihmisiä kutsumuksensa löytämisessä ja toteuttamisessa työelämässä ja sen ulkopuolella. Diakonia- ja yhteiskuntatyö on kristillisen uskon motivoimaa toimintaa, jossa pyritään ennen kaikkea edistämään seuraavien arvojen toteutumista: välittämistä, ihmisarvoa, yhteisvastuuta, sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja luomakunnan kunnioittamista. Diakonia- ja yhteiskuntatyönä kautta kirkko pyrkii kasvamaan vastuun ja osallisuuden yhteisöksi. Se pyrkii myös vaikuttamaan yhteiskuntaan siten, että sitä ohjaisivat vastuun ja osallisuuden periaatteet ja siinä kehittyisi erilaisia vastuun ja osallisuuden yhteisöjä. (Suomen evankelisluterilainen kirkko 2009.)

2.3 Vapaaehtoistoiminta osana diakoniatyötä

Diakonia on seurakuntalaisten lähimmäisvastuuta ja vuorovaikutusta. Seurakunta ja sen jäsenet harjoittavat diakoniaa antaessaan ihmisille tukea ja apua heidän vaikeuksissaan. Talkooapu, naapuruus ja vieraanvaraisuus ovat yhtä lailla lähimmäisenrakkautta kuin järjestetty seurakuntadiakonia. Vapaaehtoiset ovat keskeinen osa diakoniatyössä. Lähimmäispalvelussa vapaaehtoiset ovat kuuntelijoina, ulkoiluttajina, lukijoina, omaishoitoapuna, tukihenkilöinä, apuna kauppa-, pankki- ja virastoasioissa, velkaneuvojina, potilasystävinä, saattohoitajina, palvelevan puhelimen päivystäjinä ja niin edelleen. Vapaaehtoisina tukihenkilöinä ja lähimmäisinä diakoniatyön puitteissa toimii yli 25.000 seurakuntalaista. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2009.)

Anne Birgitta Yeung on tutkimuksessaan vapaaehtoistoiminnasta todennut, että vapaaehtoistoiminta herättää runsaasti mielle yhtymiä auttamiseen ja hyvän tekemiseen yleensä. Keskeisiä elementtejä ovat myös palkattomuus ja hyväksi koetun asian edistäminen. Tärkeimmäksi vapaaehtoistoimintaa motivoivaksi tekijäksi Yeung löytää halun auttaa muita. Kokonaisuudessaan tulokset tuovat esiin hyvin myönteisesti suomalaisten osallistumisen vapaaehtoistoimintaan ja myös halukkuuden osallistua siihen. Vapaaehtoistoiminnalla on kansalaisyhteiskuntaa rakentava, ei pelkästään ihanteena, vaan todellisena vaikuttava merkitys. (Yeung 2002, 70-72.) Artikkelissaan Yeung syventää vapaaehtoisten motivaation taustoja. Hänen mukaansa vapaaehtoistoiminta tarjoaa itsensä toteuttamisen mahdollisuuksia, henkilökohtaista hyvinvointia, fyysistä liikettä ja liikumista, tekemisen mielekkyyttä ja tarpeelliseksi kokemisen tunnetta. Vapaaehtoistoiminnan odotettiin merkitsevän toisten hyvinvoinnin edistämistä ja heille hyödyksi olemista. Myös selkeä auttamishalu nousi esille: ”Kun annat rakkautta, se luo enemmän rakkautta.” Tulokset antavat yllättävän monipuolisen kuvan vapaaehtoisuudesta; vapaaehtoisuus voi suuntautua itsestä ulospäin, mutta myös itseä ja sisäisempiä teemoja kohti. Vapaaehtoistoiminta voi tarjota myös merkityksellisen sosiaalisen verkoston. (Yeung 2005, 109-122.)

Tapio Leskinen on tutkinut suomalaisten kehitysyhteistyöarvoja. Perusarvot syntyvät sosialisatiossa ja vuorovaikutuksessa vanhempien, suvun, koulun,

yhteiskunnallisen normiston, kirkon yms. kanssa. Arvot ovat ihmisissä yksilöllisinä ja yhteisöllisinä ominaisuuksina ja valmiuksina, jotka aktivoituvat tarvittaessa. Artikkelissaan Leskinen tuo näkyviin perusarvojen ja toimintaan osallistumisen yhteyden. Perusarvot ovat muita motiiveja syvempiä ja perustavampia käyttäytymisen käynnistäjiä, ohjaajia ja ylläpitäjiä. Osallistumisen syistä kärkeen nousivat kehitysyhteistyöjärjestöjen edistämät asiat, halu oppia uutta sekä lähimmäisenrakkaus ja kultaisen säännön noudattaminen. Uskonnollisuus on voimakas vaikuttaja altruistisuudessa, jota lähetystyö ja kehitysyhteistyö ovat. Leskinen nostaa esille perusyksilöllisyyden, jossa olevat perusarvot heijastavat ihmisen yksilöllisyyttä ja yhteisöllisyyttä eli sitä, miten hän elää yksin tai muita muistaen, apua antaen ja yhteistä vastuuta edistäen. (Leskinen 2006, 306-315.)

2.4 Diakonian asema yhteiskunnassa

Kirkon rooli hyvinvointivaltion rakentamisessa ei ole ollut kovin aktiivinen, mutta suhtautuminen siihen on ollut myönteistä, koska se on luottanut valtiovaltaan ja kansalaisten kaikinpuolisen hyvinvoinnin turvaaminen on sopinut hyvin luterilaiseen käsitykseen esivallan tehtävistä. Kun yhteiskunnan sosiaalipolitiikka laajentui, kirkko sopeutti toimintansa siihen ja ymmärsi diakonian yhtäältä yhteiskunnan sosiaaliturvan täydentäjäksi ja aukkojen paikkaajaksi, yhtäältä kehitti sitä sielunhoidollisen tuen ja seurakunnallisen ryhmätoiminnan suuntaan sekä vahvisti kansainvälistä diakoniaa. (Suomen evankelisluterilainen kirkko 2009.)

Diakoniatyön tavoitteena on lievittää hätää auttamalla niitä, joita muu yhteiskunnan tuki ei tavoita sekä vaikuttaa yhteiskunnan rakenteisiin. (Juntunen, Grönlund & Hiilamo 2006, 6.) Julkisen vallan edustajat näkevätkin diakoniatyön arvon siinä, että se antaa vaikeuksissa oleville ihmisille mahdollisuuden tulla kohdatuksi kokonaisina ihmisinä ja puhua avoimesti ongelmistaan. Juntunen ym. toteavat: ”Tutkimustulosten mukaan diakoniatyön työmuodot olivat yhteydessä alueelliseen huono-osaisuuteen siinä määrin, että voidaan perustellusti sanoa diakoniatyön paikkaavan julkisen avun jättämiä aukkoja. Tulokset kyseenalaistavat kuvaa suomalaisesta hyvinvointivaltiosta, missä julkinen valta kantaisi yksin vastuun hädänalaisimpien auttamisesta ja missä kolmannen sek-

torin toimijoiden rooli olisi satunnainen ja riippuvainen enemmän paikallisista resursseista kuin julkisen turvan täyttämättä jättämistä tarpeista.” (Juntunen ym. 2006, 50.)

Yeungin mukaan tulevaisuuden kysymys on, ollaanko diakoniassa tulevaisuudessa universaalien hyvinvointimallin puolustajia vai hyvinvoinnin sekatalouden rakentajia. Hänen mielestään diakoniatyötä tarvitaan tämän päivän suomalaisen sosiaaliturvan kentässä, myös perusturvassa ja taloudellisessa tuessa. (Yeung 2007, 21) Diakonian ja hyvinvointia tuottavan kunnan suhde voi olla pulmallinen. Sosiaalityöntekijöiden keskuudessa diakoniamallin perusturvaa paikkaava rooli saattaa aiheuttaa pohdintaa heidän työnsä mitätöimisestä. (Heikkilä & Karjalainen 2000, 254.) Toisaalta diakoniatyöntekijöillä on huolena, leikkaako kunnan sosiaaliturva niitä työaloja joissa diakoniatyö on vahva. (Yeung 2006c.) Tästä voisi jopa tulkita, että sosiaalitoimi välttää vastuutaan ja siirtää asiakkaitaan diakoniatyölle. Tulevaisuudessa diakoniatyössä joudutaankin varmasti pohtimaan kuinka paljon ollaan valmiita sijoittamaan resursseja perusturvan paikkaamiseen. (Yeung 2007, 22.)

Pohjoismaisen hyvinvointivaltion merkittävin ero keskieuropalaiseen ja angloamerikkalaiseen järjestelmään on perustoimeentulon ja palvelujen universalisuus. Universalisuus tarkoittaa palvelujen ja etuuksien saatavilla oloa kaikille maassa asuville riippumatta heidän asemastaan työmarkkinoilla. Universalismin ihanteesta on kuitenkin siirrytty hiljalleen tilanteeseen, jossa palvelujen käyttöoikeutta pyritään rajoittamaan eri perustein. Tavallisesti universalismiin kuuluu periaate, jossa tarve ratkaisee palvelun saamisen. Kun tuloilla, asuinpaikalla tai sosioekonomisella asemalla ei ole merkitystä, palvelujen piirissä ovat periaatteessa kaikki. Taustalla on näkemys, jonka mukaan kansalaiset ovat kollektiivisesti vastuussa toistensa hyvinvoinnista valtion kautta. Perimmiltään on kyse yhteenkuuluvuudesta ja tasavertaisuudesta. (Raunio 2009, 217-221.)

Universalismissa voidaan karkeasti erottaa vahva universalismi, jossa kaikille kansalaisille taataan yhtäläiset etuudet ja palvelut. Heikossa universalismissa kansalaiset kuuluvat väljästi yhteisen järjestelmän piiriin, mutta heille ei taata yhtäläisiä etuuksia ja palveluja. Valtiollisen vastuun kaventuminen ja kuntien

vastuun korostuminen on tuonut palvelujen järjestämiseen hajanaisuutta. Alueellisia eroja on palvelujen saatavuudessa ja etuuksien kattavuudessa. Ansio-perusteisuutta sekä tulo- ja tarveharkintaa korostavia rakenteellisia muutoksia on tehty. Palvelujen toteuttamisessa on siirrytty ihmisten omatoimisuuden ja vapaaehtoistyön varaan. Julkiset palvelut halutaan kohdentaa todella tarpeessa oleville. Siirtymä universalismista kohti yksityistä vastuuta, kohti ehkäpä uudenlaista sosiaalipoliittista järjestelmää on alkanut. Universaalit rakenteet ovat edelleen olemassa, mutta kuinka kauan. (Raunio 2009, 221-239.)

Diakoniatyö on reagoinut 1990-luvun alun laman jälkeen tapahtuneisiin muutoksiin lisäämällä taloudellisissa vaikeuksissa olevien auttamista. Seurakunnat ovat halunneet korostaa diakoniatyön merkitystä erityisesti niissä kunnissa, joissa on suhteessa eniten taloudellista huono-osaisuutta. (Juntunen ym. 2006, 27.) Kirkon diakonia ja muut kolmannen sektorin toimijat saavat myös tulevaisuudessa mietittäväkseen kuinka suunnata avustustoimintansa muotoja. Ne tulevat olemaan todennäköisesti yhä tärkeämmässä asemassa osana hyvinvointipalvelujen verkostoa. Universalismiin perustuvassa hyvinvointipolitiikassa on jouduttu etsimään uusia vaihtoehtoja ja tukeutuminen muun muassa kirkkojen apuun ei ole enää pelkkä julkilausuttu tavoite. Perustellusti voidaan sanoa kirkkojen toimivan hyvinvointiyhteiskunnan turvaverkon yhtenä osana. (Juntunen ym. 2006, 55.)

3 KANSAINVÄLINEN DIAKONIA

3.1 Kansainvälisen diakonian määritelmiä

Kansainvälinen diakonia on lähinnä Pohjoismaissa käytetty termi, jolla tarkoitetaan kirkkojen tai kristillisten järjestöjen tekemää kansainvälistä avustustoimintaa. Tähän kuuluvat kehitysyhteistyö, humanitaarinen apu, rauhan- ja sovinnontyö sekä ihmisoikeuksien puolustaminen. Diakonisen periaatteen mukaisesti kansainvälinen diakonia toimii kaikkein köyhimpien ja syrjäytettyjen ihmisten, ihmisryhmien ja kansojen parissa. Siinä ei pyritä mielipiteen tai vakaumuksen muuttamiseen. Kansainvälinen diakonia on osa kirkon kansainvälistä vastuuta. Diakonian ohella kansainväliseen vastuuseen kuuluvat myös lähetystyö sekä ekumenia. (Kirkon Ulkomaanapu 2009.)

Kirkon Ulkomaanavun opetusaineisto määrittelee kansainvälisen diakonian seuraavasti:

Kansainvälinen diakonia on olennainen osa kirkon tehtävää. Jeesuksen kehoitus palvella ja rakastaa lähimmäistä sulkee sisäänsä kaikki maailman ihmiset. Käytännössä kansainvälinen diakonia on kehitysyhteistyötä, katastrofi- ja pakolaisapua sekä kirkkojenvälistä yhteistyötä.

Työn päämääränä on ihmisten kärsimysten lievittäminen ja heidän elämänmahdollisuuksiensa parantaminen. Kansainvälinen diakonia on tekojen todistusta. Pelkkä puhe Jumalan rakkaudesta ja jokaisen ihmisen arvosta ei riitä esimerkiksi silloin, kun ihmiset kuolevat nälkään toisten eläessä yltäkylläisyydessä. Suomen kirkossa erityinen kansainvälisen diakonian järjestö on Kirkon Ulkomaanapu. Kansainvälinen diakonia on kuitenkin osa myös monien muiden tahojen kuten lähetysjärjestöjen työtä. (Kirkon Ulkomaanavun kansainvälisen diakonian, pakolaisuuden ja kulttuurin opetusaineisto, 1997.)

Kansainvälistä diakoniaa on pyritty määrittelemään useaan otteeseen. Määrittelyssä korostetaan sitä, että kansainvälinen diakonia on kärsivien ja puutteessa elävien ihmisten aineellista ja henkistä auttamista. Eroavaisuutena nähdään kansainvälisen diakonian suhde kirkon muuhun kansainväliseen vastuuseen.

Joissakin määritelmässä lähetystyö ja kansainvälinen diakonia nähdään sisäkkäisinä ilmiöinä, joissakin tehdään selkeää ero lähetyksen ja kansainvälisen diakonian välillä. (Malkavaara 2008, 6-7, 31.) Kysymys kansainvälisen diakonian määrittelystä ei ole helppo. Rajan vetäminen esimerkiksi suhteessa muuhun globaaliin auttamiseen on maailmanlaajuinen eikä sitä ole helppoa ratkaista. (Vähäkangas 2008, 181.) Kansainvälisen diakonian määrittelemisen perustana on perinteisesti ollut julistuksen ja palvelun ainakin osittainen erottelu. Lähetystyö on julistusta eli sanoja ja diakoniaa palvelua eli tekoja. (Malkavaara 2007, 199.)

Kirkkolain pykälien mukaan kansainvälinen diakonia sisältyy diakoniatyön mallijohtosääntöön. Yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että ”diakoniatehtävään on sisällytetty myös kansainvälisen diakonian ulottuvuus”. Kokonaisuudessaan diakoniatehtävän määrittely on seuraava:

Diakoniatyön tehtävänä on edistää kristilliseen uskoon perustuvan lähimmäisenrakkauden toteutumista sekä kotimaassa, että ulkomailla. Tämä mukaisesti seurakunnan ja sen jäsenten tulee pyrkiä eheyttämään elämää, lieventämään kärsimystä sekä antamaan apua erityisesti niille, joiden hätä on suurin ja joita ei muulla tavoin auteta. (Diakoniatyön mallijohtosääntö 1994, 3.)

Tämä kirkkohallituksen suosittaman seurakunnan diakoniatyön mallijohtosääntö kehottaa seurakuntia ja sen yksittäisiä jäseniä pyrkimään kannattamaan maailmanlaajuisen Kristuksen kirkon osana vastuuta myös kaukaisista lähimmäisistä. (Veikkola 2002, 120- 121). Pyrkimyksenä on edistää ihmisarvoisen elämän, tasa-arvon, oikeudenmukaisuuden ja vastuullisuuden toteuttamista kansojen kesken. Veikkola toteaa, että seurakunnat toteuttavat diakonista tehtävänsä muun muassa käyttämällä kansainvälisen diakonian kanavina Kirkon Ulkomaanapua ja kirkon lähetysjärjestöjä, joiden toiminnasta osa on diakonista. (Veikkola 2002, 121.)

Kari Latvus tuo Diakonian tutkimus-lehden 1/2008 pääkirjoituksessa julki sen, että kirkon lainsäädännön näkökulmasta kansainvälistä diakoniaa ei oikeastaan ole olemassa kirkon keskeisten päätehtävien kuvauksessa. Kirkkojärjestyksen kannalta kansainvälinen diakonia voidaan sijoittaa sekä lähetystyön että dia-

koniatyön yhteyteen. Lähetystyö kohdentuu kirkkojärjestyksen mukaan niiden keskuuteen, jotka eivät ole kristittyjä. Tämä lienee mahdollista, muttei kuitenkaan mission pääpyrkimys. Toisaalta diakonian yhteydessä kansainvälinen diakonia aiheuttaa jatkokysymyksen: tulisiko seurakuntien diakoniatyön ottaa harjittavaksi se, kenen hätä globaalilla tasolla on suurin. (Latvus 2008, 4.)

3.2 Kirkon Ulkomaanapu kansainvälisen diakonian toimijana

Kirkon Ulkomaanapu (KUA) on yksi Suomen suurimmista kehitysyhteistyön ja katastrofiavun toteuttajista. Se perustettiin Suomen evankelisluterilaisen kirkon toimesta vuonna 1947 kirkon kansainvälisen diakonian toimijaksi. Kirkon Ulkomaanavun strategian 2009-2012 mukaan KUA on Suomen evankelisluterilaisen kirkon, sen seurakuntien ja kaikkien suomalaisen kanava lähimmäisenrakkauksen tekojen toteuttamisessa. (Kirkon Ulkomaanavun strategia 2009 - 2012, 2.) Kirkon Ulkomaanavun toiminta on kansainvälistä avustus- ja vaikuttamistyötä. Hallinnollisesti se on säätiö, joka toimii Kirkon ulkoasiain neuvoston alaisuudessa. Kirkon Ulkomaanapu on osa kirkkojen kansainvälistä avustusverkostoa ja sen merkittävimpiä yhteistyötahoja ovat Luterilainen maailmanliitto (LML), Kirkkojen yhteinen katastrofiapu (ACT) ja Kirkkojen maailmanneuvosto (KMN). Ulkomaanapu etsii myös enenevässä määrin muita paikallisia järjestöjä yhteistyökumppaneikseen. Vuonna 2008 KUA vahvisti kenttäläsnäoloaan perustamalla ensimmäisen aluetoimistonsa Liberiaan. (Kirkon Ulkomaanavun vuosikirja 2009,15.) Kirkon Ulkomaanapu tekee yhteistyötä myös Suomen Ulkoasianministeriön, Euroopan komission ja YK-järjestöjen kanssa. (Kirkon Ulkomaanavun strategia 2009-2012, 9).

Kirkon Ulkomaanavun toiminta-ajatuksena on muuttaa maailmaa tekemällä tekoja ihmisarvon puolesta. Kirkon Ulkomaanavun toiminnanjohtaja Antti Pentikäisen mukaan hänen edustamansa järjestö haluaa diakonian periaatteen mukaisesti keskittyä strategiassaan kaikkein vaikeimpiin toiminta-alueisiin maailmassa. Hän toteaa, että kolmannes maailman köyhistä ihmisistä elää olosuhteissa joissa on erityisen vaikeaa. Kirkon Ulkomaanapu haluaakin erikoistua

juuri näiden hauraiden valtioiden ja alueiden auttamiseen. (Pentikäinen 2009, 5.)

3.2.1 Kirkon Ulkomaanavun ydintoiminnot

Kirkon Ulkomaanapu työskentelee Suomessa ja noin 50 maassa. Ulkomailla keskeisimmät toiminta-alueet ovat itäinen, läntinen ja eteläinen Afrikka, Aasia, Latalainen Amerikka ja Karibia, Lähi-itä ja Eurooppa. Kirkon Ulkomaanavun keskeisimmät ydintoiminnot voidaan jakaa *kehitysyhteistyöhön ja humanitaarisen toimintaan, vaikuttamistoimintaan ja varainhankintaan*. (Kirkon Ulkomaanavun strategia 2009-2012, 9-10.) Kirkon Ulkomaanavulla on valmiudet reagoida ja toimia nopeasti luonnonkatastrofien ja ihmisten aiheuttamien katastrofien sattuessa kaikkialla maailmassa, myös haasteellisilla alueilla. Erityisenä kohteena ovat lapset, naiset, vanhukset, vammaiset sekä aids/hiv-potilaat eli kaikki ne, jotka ovat erityisen haavoittuvia. Apu suuntautuu kuitenkin aina eniten sitä tarvitsevalle. (Kirkon Ulkomaanavun strategia 2009-2012, 5.)

Kirkon Ulkomaanapu haluaa tehdä pitkäjänteistä kehitysyhteistyötä yhdessä paikallisten ihmisten kanssa. KUA:n vuosikirjan 2009 mukaan tavoitteena on auttaa kaikkein köyhimpiä ja haavoittuvimpia ihmisiä ja yhteisöjä parantamaan elinolojaan sekä vahvistamaan omanarvontuntoaan. Kestäviä tuloksia saadaan aikaan vain kun ihmiset itse ovat valmiita ottamaan vastuuta elämästään ja pysyvät itse siihen vaikuttamaan. (Kirkon Ulkomaanavun vuosikirja, 2009, 13.)

Kirkon Ulkomaanavun työ on aktiivista ponnistelua tasa-arvoisen elämän ja oikeuksien puolesta kaikille riippumatta sukupuolesta, uskonnosta tai etnisestä taustasta. Kehitysongelmiin puuttuminen on monitasoista ja monipuolista vaikuttamistoimintaa sekä poliittisen toiminnan, että kansalaisaktiivisuuden keinoin Suomessa, Euroopassa ja kansainvälisessä yhteisössä. (Kirkon Ulkomaanavun strategia 2009-2012, 9.) Kotimaan vaikuttamistyön toimintamuotoja ovat poliittiseen päätöksentekoon vaikuttaminen, kansainvälisyyskasvatus, kampanjointi ja vapaaehtoistyö. Kotimaassa kampanjoidaan ja herätetään keskustelua maailmanlaajuisista köyhyyttä ja väkivaltaa luovista rakenteellisista ongelmista.

Kirkon Ulkomaanavun tulot olivat vuonna 2008 25,1 miljoonaa euroa. Tuloista 43 % tuli valtiolta ja EU:lta, kolmannes seurakunnilta ja 21 % yrityksiltä, yhteisöiltä ja yksityisiltä ihmisiltä. Varoja kerättiin myös erilaisten varainhankinnan muotojen (Yhteisvastuukeräys, Ylen Hyvä-kampanja, katastrofikeräykset, Toisenlainen lahja, kolehdit ja niin edelleen.) avulla. Kirkon Ulkomaanapu on voittoa tavoittelematon säätiö. Auttamistoimintaan tuloista käytettiin vuonna 2008 83 %. Hallintokulut olivat 17 % ja niihin sisältyvät vaikuttamistoiminnan, varainhankinnan, viestinnän sekä yleishallinnon kulut. Vuonna 2008 KUA:n toiminta kasvoi huomattavasti. Myös tulot kasvoivat edellisestä vuodesta 5 %. Talouden taantuma asettaa kuitenkin haasteita tulevaisuudelle. (Kirkon Ulkomaanavun vuosikirja 2009, 19.)

3.2.2 Yhteyshenkilötoiminta

Kotimaassa Kirkon Ulkomaanavun tärkein yhteistyökumppani on evankelis-luterilainen kirkko ja sen seurakunnat. Jokaisessa seurakunnassa toimii *Kirkon Ulkomaanavun yhteyshenkilö*, jolla on ajankohtaista tietoa meneillään olevista hankkeista ja tapahtumista sekä erilaista aineistoa KUA:n työstä. Eri puolella Suomea toimii noin 900 seurakuntien nimeämää yhteyshenkilöä, jotka toimivat linkkinä Kirkon Ulkomaanavun ja seurakuntien välillä. Suuri osa yhteyshenkilöistä on diakoniatyöntekijöitä, mutta joukossa on myös kirkkoherroja, seurakuntapappeja, lähetyssihteereitä, muita seurakunnan työntekijöitä sekä aktiiviseurakuntalaisia.

Yhteyshenkilöiden tehtävät vaihtelevat seurakunnissa työtehtävien sekä omien vahvuuksien mukaan. Yhteyshenkilön tehtävänä on pitää esillä kansainvälistä diakoniaa ja Kirkon Ulkomaanavun työtä ja toteuttaa KUA:n kampanjoita yhdessä seurakuntalaisten ja seurakunnan työntekijöiden kanssa. Kirkon Ulkomaanapu tukee yhteyshenkilöä tarjoamalla henkilökohtaista tukea tehtävään, järjestämällä hiippakunnallista koulutusta sekä valtakunnallisia ja hiippakunnallisia neuvottelupäiviä, jakamalla ajankohtaista tietoa yhteyshenkilökirjeissä, toimittamalla aineistoa kansainvälisen diakonian esillä pitämiseksi sekä tarjoamalla mahdollisuuden osallistua opintomatalle. (Kirkon Ulkomaanapu 2009.)

4 LÄHETYSTYÖ

Kirkon kansainvälinen työ ja vastuu mielletään seurakunnissa perinteisesti lähetyksen kautta. Koska seurakuntien diakoniatyöntekijät kohtaavat työyhteisössään myös lähetyksen periaatteet ja kysymykset, emme halunneet niitä tässäkään työssä ohittaa. Kansainvälisen diakonian ja lähetyksen toimintatavat ovat joskus myös hyvin samankaltaisia. Joissakin seurakunnissa vastuu niiden toteuttamisesta saattaakin kuulua yhdelle ja samalle työntekijälle.

Suomen evankelisluterilaisen kirkon lähetystehtävä on osallistumista kolmiyhenteisen Jumalan jatkuvaan pelastavaan työhön maailmassa. Siihen kuuluu evankelioimista, diakonista palvelua, kirkkojenvälistä yhteistyötä sekä toimintaa taloudellisen, yhteiskunnallisen ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden puolesta. Lähetystyö on diakonian tapaan kirkon ja seurakunnan perustehtävä. Sen perusta löytyy Raamatusta Jeesuksen antamassa kaste- ja lähetyskäskyssä:

Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni: kastakaa heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettakaa noudattamaan kaikkea, mitä minä olen käskenyt teidän noudattaa. Ja katso, minä olen teidän kanssanne joka päivä maailman loppuun asti. (Matt.28:19 -20).

Seurakunnan lähetyksen mallijohtosääntö vuodelta 1994 määrittelee lähetystyön:

Lähetystyön tehtävänä on osallistua kolmiyhenteisen Jumalan pelastavaan toimintaan koko maailmassa tavoitteena maailmanlaajan kristillisen kirkon kasvaminen. Se tapahtuu sanallisen todistuksen, palvelun ja keskinäisen yhteyden avulla. Lähetystyön painopiste on siellä, missä ei ole kristillistä kirkkoa tai missä kristityt ovat vähemmistönä. (Lähetystyön mallijohtosääntö 1994.)

Lähetystyö tapahtuu sekä kirkon että seurakunnan omassa toimintaympäristössä että maailmanlaajuisesti toisten kirkkojen kanssa. Toiminnan painopiste on siellä missä tarve on suurin. Ulkomaista lähetystyötä ja kansainvälistä diakoniaa seurakunnat tekevät yhdessä kirkon lähetysjärjestöjen ja Kirkon Ulkomaanavun kanssa. Mallisäännön yksityiskohtaisissa perusteluissa halutaan korostaa, että

lähetystyö ei seurakunnassa kuulu vain jollekin työalalle, vaan se on jokaisen seurakuntalaisen tehtävä, kristittynä elämisen ilmenemismuoto. (Lähetystyön mallijohtosääntö 1994.)

Suomen evankelisluterilaisen kirkon sisällä toimii seitsemän lähetysjärjestöä: Evankelisluterilainen Lähetisyhdistys Kylväjä, Sanansaattajat, Suomen Ev.lut. Kansanlähetys, Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys, Suomen Lähetysseura, Suomen Piipaseura ja Svenska Lutherska Evangeliföreningen i Finland. Eri lähetysjärjestöillä on yleensä omat kannattajajoukkonsa. Seurakuntatasolla lähetystyöstä vastaavat lähetysteologit ja lähetysseurakuntat.

Lähetystyössä voidaan puhua ns. kokonaisvaltaisesta lähetyksestä. Se tarkoittaa lähetystä, jossa sana ja teko kuuluvat erottamattomasti yhteen. Voidaan puhua myös kirkon kokonaisuudesta tai kokonaislähetystehtävästä, joka koostuu julistuksesta, yhteydestä ja palvelusta. Siinä kokonaisvaltaisuus syntyy Jumalan sanan luonteesta, eikä pelkästään julistuksen ja palvelun toisiaan täydentävistä tehtävistä. (Ahonen 2000, 254 -259.)

5 KANSAINVÄLISEN DIAKONIAN, LÄHETYSTYÖN JA YLEISINHIMILLISEN AUTTAMISTOIMINNAN SUHDE

5.1 Kansainvälisen diakonian ja lähetystyön suhde

Kansainvälinen diakonia on kirkon sisäisessä keskustelussa joutunut eniten lähetystyön haastamaksi. Lähetysjärjestöt ovat halunneet muistuttaa, että toimissaan kehitysmaiden kirkkojen kanssa ne ovat kehittäneet vuosisatojen ajan niiden diakoniaa. Ripatti toteaa, että Suomen luterilaisen kirkon lähetysjärjestöt esiintyvät kentällä mielellään kansainvälisen diakonian toimijoina, mutta pitävät silti kiinni lähetystyön sisällöstä ”evankeliumin levittämisestä niiden keskuuteen, jotka eivät vielä ole kristittyjä”. (Ripatti 2007, 150.) Ahosen mukaan lähetysjärjestöjen työtapojen diakonisuutta on turha kiistää. Silti mahdollisesti yksi syy lähetysjärjestöjen kiinnostukseen ilmoittautua kansainvälisen diakonian järjestöksi koskee kilpailua valtiovallalta saatavasta rahoituksesta. (Ahonen 2000, 268.)

Häkkinen siteeraa Kirkon Ulkomaanavun pitkäaikaista johtajaa Tapio Saranevaa, jonka mukaan kirkon kokonaismissio eli kokonaislähetystehtävä kattaa sekä lähetystyön että kansainvälisen diakonian. Molemmissa on kuitenkin omat erityispiirteensä. Saraneva toteaaakin lähetystyön ja diakonian eron olevan selvä. Lähetystyö tähtää yksilön kristityksi kääntymiseen ja seurakuntien perustamiseen. Lähetystyössä keskeiseksi kysymykseksi nousee ”Kuka ei ole vielä kristitty?”. Diakoniassa hätä on ainoa ohjaava tekijä toiminnalle. Diakoniassa kysymys kuuluukin ”Kuka on hädässä?”. (Häkkinen 2007, 216.)

Vuosien saatossa kirkon sisällä on käyty keskustelua kansainvälisen diakonian ja lähetystyön mahdollisesta yhteisestä työnäystä. Kirkolliskokous esitti jo vuonna 1984 Kirkon Lähetystyön Keskukselle (KLK), että se ryhtyisi lähetysjärjestöjen kanssa valmistelemaan kirkon lähetysstrategiaa, jossa otettaisiin huomioon mm. lähetysjärjestöjen ja Kirkon Ulkomaanavun yhteistyön kehittäminen. Tästä esityksestä seurannut kirkon lähetystyön kehittämissuunnitelma ilmestyi kuitenkin vasta vuonna 1993. Tämän jälkeen ilmestyi kirkkohallituksen nimeämän uuden toimikunnan mietintö ”*Koko kansan kirkko*” vuonna 1989. Mietinnössä esi-

tettiin Kirkon lähetystyön ja kansainvälisen palvelun toimintayksikköä, jolla olisi oma johtokuntansa. Osa lähetysjärjestöistä vastusti esitystä, koska pelkäsi menettävänsä itsenäisyytensä.

Vuonna 2000 kirkkohallitus asetti kirkon lähetystyön neuvottelukunnan ”kehittämään kirkon sekä sen lähetysjärjestöjen ja Kirkon Ulkomaanavun säätiön välistä yhteistyötä ” sekä ”laatimaan kirkkohallitukselle esitys kirkon lähetystyön ja kansainvälisen diakonian toiminnan ja hallinnon järjestämisestä”. (Ripatti 2007, 143 -145.) Neuvottelukunnan työn aikana vuonna 2002 järjestettiin Tampereella lähetystyön ja kansainvälisen diakonian kongressi ”*Kirkon missio 2000-luvulla*”, josta neuvottelukunta sai evästystä työlleen.

Vuonna 2004 työnsä päätökseen saanut kirkon lähetystyön neuvottelukunta esitti mietinnössään ”*Kirkon lähetystyön neuvottelukunnan mietintö*”, että kirkkolakiin tehtäisiin lisäys kirkon lähetystyön ja kansainvälisen diakonian säätiön perustamisesta. Lisäksi se esitti, että kirkkohallituksen tulisi ryhtyä selvittämään seurakuntien kansainvälisen työn sihteerin koulutuksen järjestämistä. Kirkkohallitus ei puoltanut säätiömallia, vaan kutsui teologian tohtori Jaakko Ripatin tekemään jatkoselvitystä vuonna 2005. Samana vuonna valmistuneessa ehdotuksessa ”*Lähetettynä kirkossa*”, Ripatti esitti lähetysjärjestöjen ja Kirkon Ulkomaanavun säilymistä itsenäisinä, mutta että ne sopimuksella sitoutuneena suostuisivat noudattamaan kirkon yhteistä lähetysstrategiaa. Hän esitti kirkon keskushallintoon uudistettua yhteistyöelintä, Kirkon lähetystyön ja kansainvälisen diakonian toimikuntaa (KLDT). Ripatti ehdotti myös perustettaviksi sekä hiippakuntiin että seurakuntiin kansainvälisen työn sihteerin viran, jonka sisältöön kuuluisi lähetystyö, kansainvälinen diakonia, maahanmuuttajatyö, lähialue-työ ja ystävyysseurakuntatyö. (Ripatti 2007, 145 -146.)

Ripatin esitys sai sekä varovaista kannatusta että runsaasti kritiikkiä. Kritiikissä keskeisintä oli eri osapuolten pelko oman aseman säilymisestä ja omaleimaisuudesta luopumisesta. Pelko oli myös kirkon mission korvautumisesta ”kansainvälisyyden” käsitteellä. Kansainvälisen työn sihteerin virka ei saanut kannatusta. Perimmiltään ongelmat osoittautuivat teologisiksi. Kirkkohallitus siirsi asian valmistelun uudelle kirkon lähetystyön toimikunnalle, joka valmisteli kirkon

lähetysstrategiaa piispa Simo Peuran johdolla. (Malkavaara 2008, 29 -30.) Tämä toimikunta sai esityksensä valmiiksi joulukuussa 2008.

Tuorein mietintö, *"Lähetystyön strategia"*, keskittyy seurakuntien, lähetysjärjestöjen, Kirkon Ulkomaanavun ja kirkon hallinnon suhteisiin ja yhteistyön kehittämiseen. Kirkkohallitus pyytää siitä viralliset lausunnot piispainkokoukselta, kirkon lähetysjärjestöiltä, Kirkon Ulkomaanavulta, tuomiokapituleilta ja hiippakuntavaltuustoilta syyskuun puoliväliin 2009 mennessä. (Kirkon tiedotuskeskus 1.4.2009.) Suomen evankelis-luterilaisen kirkon nelivuotiskertomuksessa 2004-2007 todetaan: "Kansainvälisen diakonian ja lähetystyön yhteistyön lisäämiseen on edelleen tarvetta. Kansainvälisen vastuun hahmottaminen osana paikallis-seurakunnan työtä asettaa haasteita myös kokonaiskirkon suunnittelun, päätöksenteon ja toteutuksen tasolla". (Kääriäinen, Ketola, Niemelä, Palmu & Salomäki 2008, 224.)

Ruotsin kirkko päätti vuonna 2007 sijoittaa lähetystyön ja kansainvälisen diakonian samaan organisaatioon. Suomessa tähän ratkaisuun ei Malkavaaran mukaan päästä pitkään aikaan, ei ehkä koskaan. Malkavaara toteaa, että yhteistyön ilmapiiri on heikentynyt 2000-luvun alun jälkeen. "Vuosikymmenen alussa suomalaisessa keskustelussa oli löydetty lähes täydellinen konsensus ajatuksesta, jonka mukaan kirkon lähetystehtävä toteutuu lähetystyönä ja kansainvälisenä diakoniana". Hänen mukaansa keskustelun osapuolten täytyy olla vakuuttuneita siitä, etteivät joudu luopumaan mistään itselleen olennaisesta. Vain silloin yhdistyminen on mahdollista. (Malkavaara 2008, 30.)

5.2 Kansainvälisen diakonian suhde yleisinhimilliseen auttamistoimintaan

Kaikenlaisessa auttamisessa on peruslähtökohtana ajatus siitä, että apua kaipaavaa ihmistä on autettava. Tämä ihmisyyteen liittyvä käsitys on saanut ihmiskunnan historian aikana monenlaisia perusteluja ja historian vaiheet ovat vaikuttaneet niin kirkon kuin yleisinhimillisen auttamistyön strategioihin. Mikä sitten saa ihmisen auttamaan? Latvuksen ja Eleniuksen mukaan kysymys ei ole vain yksittäisen ihmisen päätöksestä ryhtyä tekemään hyvää vaan motivaation taust-

talla löytyy usein erilaisia tiedostamattomia syitä ryhtyä auttamaan. (Latvus & Elenius 2007, 12 -13.)

Latvus ja Elenius esittelevät eräänä diakonian jäsentämisen mallina Erik Blennbergin kehämallin. Se auttaa ymmärtämään kirkollisen auttamistyön ja yleisinhimillisen auttamistyön eroja ja yhtäläisyyksiä. Blennberg asettaa sisimmälle kehälle diakoniatoimen, joka on osa kirkon identiteettiä ja määritelmää. Toiselle kehälle tulevat ne toimet, jotka tähtäävät ihmisen auttamiseen, muun muassa kirkon yhteiskunnallinen toiminta ja kansainvälinen diakonia. Kolmas kehä on kirkon poliittinen rooli ja uloimpana kehänä mitkä tahansa hyvät toimet. Blennbergin mallin mukaan diakonia ja kansainvälinen diakonia ovat siis sisemmällä kehällä kuin yleisinhimillinen auttamistyö. (Latvus & Elenius 2007, 25.)

Kansainvälistä diakoniaa voidaan pitää kehitysyhteistyön kirkollisena muutoksena ja käytännössä niin monet kansainvälisen diakonian piirissä toimivat itse ajattelevatkin. Apu annetaan kristillisen uskon motivoimana mutta ei sen takia tai uskon levittämiseksi. (Taylor 1995, 101-136.) Vähäkankaan mukaan diakoniassa teoria ja käytäntö yhdistyvät uskon kautta. (Vähäkangas 2008, 185). Tapio Leskisen toteaa, että kansainvälisessä diakoniassa on tärkeä korostaa sitä, etteivät diakonia ja hengellisyys pääse katoamaan. Leskisen mukaan uskonnon arvomaailma unohtuu ja jopa katoaa puolueettomuutta korostettaessa. (Leskinen 2008, 40.) Myös Pauliina Kainulainen näkee kansainvälisen diakonian osana kirkon hengellistä ydintä. Hän perustelee kantaansa vapautuksen teologiasta käsin. Hänen mielestään tarvitaan uskon uudelleentulkintaa, joissa kaukaisen lähimmäisen auttaminen nähdään kirkon spritualiteetin ytimessä. (Kainulainen 2007, 219, 226-227.) Antti Raunio mukaan usko on keskiössä ja uskon näkökulmasta lähtee liikkeelle lahjoittavan rakkauden liike. Hän näkee diakoniseen yhteisöön kuulumisen osana toimintaa, joka syntyy uskon yhteyden kautta. Siksi diakonisen yhteisön olemus ei voi olla irrallaan seurakunnan ja kirkon muusta elämästä. (Raunio 2007, 220, 221-222.)

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

6.1 Tutkimusympäristö ja tutkimusongelmat

Opinnäytetyömme on kyselytutkimus seurakuntien diakoniaviranhaltijoiden käsityksistä kansainvälisestä diakoniasta sekä kansainvälisen diakonian toteuttamistavoista Oulun hiippakunnassa. Oulun hiippakunta on maantieteellisesti laajin ja kolmanneksi väkirikkain Suomen evankelisluterilaisen kirkon hiippakunta. Vuonna 1851 perustettu hiippakunta ulottuu Keski-Pohjanmaalta Perhosta aina Ylä-Lappiin Utsjoelle saakka. Oulun hiippakunnassa on yhdeksän rovastikuntaa, joissa on nykyisin 64 seurakuntaa. Seurakuntien lukumäärä tulee tulevaisuudessa edelleen vähenemään niin kuntaliitosten kuin omaehtoisen liittymisen seurauksena. Hiippakunnan seurakunnissa on 550 000 jäsentä. Työntekijöitä on 2370. Hiippakunnan piispa on teologian tohtori Samuel Salmi. Diakoniatyöntekijöitä on noin 150. (Oulun hiippakunta 2009.)

Opinnäytetyömme tavoitteena on kartoittaa kansainvälisen diakoniatyön toteuttamistapoja paikallisseurakunnissa sekä kuvata seurakuntien diakoniatyöntekijöiden käsityksiä kansainvälisestä diakoniasta Oulun hiippakunnassa. Opinnäytetyön avulla etsitään vastauksia kysymyksiin:

1. Mitkä ovat yleisimmät kansainvälisen diakonian toteuttamistavat seurakunnan diakoniatyössä?
2. Mitä käsityksiä seurakuntien diakoniatyöntekijöillä on kansainvälisestä diakoniasta?
3. Miten diakoniatyöntekijät haluavat kehittää kansainvälistä diakoniaa?

6.2 Tutkimusmenetelmät ja aineiston keruu

Kvantitatiivinen tutkimus perustuu aineiston mitattavissa olevien suhteiden tarkasteluun. Aineistoista rakennetaan erilaisia muuttujia ja luokituksia mittaamista varten. Kvantitatiivinen tutkimus hyödyntää suuria aineistoja, edustavia otoksia

ja tilastollisia menetelmiä aineiston analyysissä. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa pyritään suureen yleistettävyyteen. (Tampereen yliopisto 2009)

Kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen. Kohdetta pyritään tutkimaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Tutkijan arvomaailma on läsnä ja vaikuttaa, kun hän pyrkii ymmärtämään tutkimiaan ilmiöitä. Yleisesti voidaan todeta, että kvalitatiivisessa tutkimuksessa on pyrkimykseenä pikemminkin löytää tai paljastaa asioita kuin todentaa jo olemassa olevia totuusväittämiä. (Hirsjärvi ym. 2004, 152.)

Avauksia laadullisen tutkimuksen analyysiin – kirjan johdannossa todetaan, että ”usein on tapana yhdessä ja samassa tutkimuksessa yhdistää erilaisia metodeja, ei pelkästään erilaisia kvalitatiivisen tutkimuksen metodeja, vaan myös kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen tutkimusote voi yhdistyä yhdessä ja samassa tutkimuksessa” (Syrjäläinen, Eronen & Värri, 2007, 7). ”Kun sanotaan, että kvantitatiivinen eli määrällinen käsittelee numeroita ja kvalitatiivinen eli laadullinen merkityksiä, tarkoituksena ei ole asettaa suuntauksia sinänsä toistensa vastakohtiksi. Numerot ja merkitykset ovat vastavuoroisesti toisistaan riippuvaisia. Numerot perustuvat merkityksiä sisältävään käsitteellistämiseen, ja merkitystä sisältäviä käsitteellisiä ilmiöitä voidaan ilmaista numeroin”. (Hirsjärvi ym. 2004, 128). Käytimme opinnäytetyössämme sekä kvantitatiivisia että kvalitatiivisia menetelmiä analysoidessamme kyselyn tuloksia.

Hirsjärven ym. mukaan tutkimuksen tarkoituksena eli tehtävänä pidetään yleensä neljää seikkaa. Tutkimus voi olla kartoittava, kuvaileva, selittävä tai ennustava. Valitsimme opinnäytetyöhömmme kaksi tehtävää, kartoittavan ja kuvailevan. Kartoitimme miten diakoniatyöntekijät toteuttavat ja kehittävät kansainvälistä diakoniaa seurakunnissa. Lisäksi kuvailimme diakoniatyöntekijöiden käsityksiä kansainvälisestä diakoniasta. Kartoittavassa tutkimuksessa etsitään uusia näkökulmia, selvitetään vähän tunnettuja ilmiöitä ja löydetään uusia ilmiöitä. Tyyppillinen tutkimuskysymys on esimerkiksi, mitkä ovat keskeiset teemat ja luokat. Kuvailevassa tutkimuksessa esitetään tarkkoja kuvauksia henkilöistä, tapahtumista ja tilanteista tai dokumentoidaan ilmiöistä keskeisiä kiinnostavia piirteitä. Tyyppillinen tutkimuskysymys on esimerkiksi, mitkä ovat tässä ilmiössä esiin tu-

levat näkyvimmat tapahtumat. (Hirsjärvi ym. 2004, 128-130.) Vilkka painottaa kartoittavan tutkimuksen tavoitteena olevan uusien näkökulmien etsimisen. Sen avulla voidaan tutkia vähän tunnettuja tai tutkittuja asioita. Kuvailevassa tutkimuksessa tutkija esittää tai luonnehtii tapahtuman, ilmiön, tilanteen, toiminnan, henkilön tai asian keskeiset piirteet. (Vilka 2007, 20.)

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa keskeistä on havaintojen kirjaaminen tilastollisesti keskeiseen muotoon sekä päätelmien tekeminen havaintoaineiston tilastolliseen analyysiin perustuen, johon kuuluu muun muassa tulosten kuvailu prosenttitaulukoiden avulla. Tämä edellyttää sellaisen aineiston keruusuunnitelman, jossa havaintoaineisto sopii määrälliseen, numeeriseen mittaukseen. (Hirsjärvi ym. 2004, 131.) Kyselylomake on tavallisin määrällisessä tutkimusmenetelmässä käytetty aineiston keräämisen tapa (Vilka 2005, 73). Kvantitatiivisella kyselytutkimuksella on mahdollista kerätä tietoa useilta henkilöiltä ja yksittäisten tapausten pohjalta löytää yleisiä säännönmukaisuuksia. Mitä useammin sama ilmiö toistuu tutkittavien keskuudessa, sitä todennäköisempää on vastaavan ilmiön esiintyminen myös tutkimuksen ulkopuolelle jääneiden joukossa. (Valli 2001,10-11.) Kvalitatiivisessa tutkimuksessa kyselytutkimuksen ei katsota olevan paras mahdollinen tapa selvittää vastaajien mielipiteitä. Kvalitatiivisen tutkimuksen yleisimpiä aineistonkeruumenetelmiä ovat haastattelu, havainnointi ja erilaisiin dokumentteihin perustuva tieto. Kysely mainitaan haastattelun rinnalla. Kyselyn ja haastattelun eron esitetään liittyvän vain vastaajan toimintaan tiedonkeruuvaiheessa. Kyselyn heikkoutena mainitaan muun muassa havaintojen puute, vastaamattomuuden mahdollisuus sekä avointen kysymysten niukkasanaiset vastaukset. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 73-76.)

Opinnäytetyömme on ns. survey-tutkimus, jossa kerätään tietoa standardoidussa eli vakioidussa muodossa (kyselylomake) joukolta ihmisiä (Oulun hiippakunnan diakoniatyöntekijät) sama asiasisältö täsmälleen samalla tavalla. Kerätyn aineiston avulla pyrimme kartoittamaan ja kuvailemaan ilmiötä. (Hirsjärvi ym. 2004, 125, 129-130.) Päädyimme internetin kautta tehtävään kyselyyn, sillä kohderyhmässä jokaisella oli mahdollisuus käyttää sähköpostia. Kaikilla seurakunnan työntekijöillä oli myös evl.fi -loppuinen sähköpostiosoite. Vaikka www-kyselyssä on Heikkilän mukaan huonoja puolia, koimme että hyvät puolet olivat

merkityksellisempiä kuin huonot puolet. Heikkilän vertailussa www-kyselyn hyviä puolia ovat muun muassa haastattelijoiden tarpeettomuus, haastattelijan vaikutuksen välttäminen, vastausten nopea saanti, arkaluontoisten kysymysten käyttömahdollisuus, nimettömyys ja taloudellisuus. (Heikkilä 2005, 20.)

Opinnäytetyömme aineistona on kyselylomakkeen (Liite 2) avulla kerätty materiaali. Kyselylomake lähetettiin kesäkuun 2009 alussa sähköpostitse kaikille 147:lle Oulun hiippakunnan diakoniaviranhaltijalle, joiden yhteystiedot saimme Oulun hiippakunnan hiippakuntasihteeriltä sekä kirkon kalenterista. Kyselylomakkeessa on käytetty monivalintakysymyksiä, sekamuotoisia kysymyksiä, Likertin asteikkoon perustuvia kysymyksiä sekä avoimia kysymyksiä. Monivalintaeli strukturoiduilla kysymyksillä pyrimme saamaan perusjoukosta sellaista tietoa, jonka tilastollinen käsittely on helppoa. Monivalintakysymysten käyttö on tarkoituksenmukaista silloin, kun mahdolliset, selvästi rajatut vastausvaihtoehdot tiedetään etukäteen, ja kun niitä on rajoitetusti (Heikkilä, 2005, 50). Sekamuotoisia kysymyksiä otimme käyttöön silloin, kun tiedossa oli, ettei kaikkia vastausvaihtoehtoja ollut esillä. Vastausvaihtoehto ”Muu, mikä” on hyvä lisätä silloin, kun on epävarmaa, keksitäänkö kysymyksiä laadittaessa kaikki mahdolliset vastausvaihtoehdot (Heikkilä, 2005, 52). Likertin asteikko on mielipideväittämässä käytetty, tavallisesti 4- tai 5-portainen järjestysasteikon tasoinen asteikko, jossa toisena ääripäänä on useimmiten ”täysin eri mieltä” ja toisena ääripäänä ”täysin eri mieltä”. Vastaaajan tulee valita asteikolta parhaiten omaa käsitystään vastaava vaihtoehto. (Heikkilä, 2005, 53.)

Käytimme avoimia kysymyksiä saadaksemme vastaajat kertomaan omin sanoin nykytilanteesta, uusista ideoista sekä parannusehdotuksista. Avoinet kysymykset ovat tarkoituksenmukaisia silloin, kun vaihtoehtoja ei tarkkaan tunneta etukäteen. Avointen kysymysten kautta voi saada uusia näkökulmia sekä hyvinkin persoonallisia ja hauskoja kommentteja. (Heikkilä, 2005, 49-50.) Kyselylomake ja kysely toteutettiin Webropol- ohjelman avulla. Testasimme lomaketta ennen sen varsinaista lähettämistä toinen toisillamme ja muutamalla työkaverilla.

6.3 Tutkimusaineiston analyysi

Tutkimusaineiston analysoimiseksi tehdään niin sanottuja esitöitä. Ensin aineistosta tarkistetaan kaksi seikkaa; sisältyykö siihen selviä virheellisyyksiä ja puuttuuko tietoja. Tämän jälkeen tietoja täydennetään, jos siihen on tarvetta. Esimerkiksi kyselytutkimuksissa on mahdollisuus lisätä aineiston määrää ja kattavuutta muistutuksilla ja uusintakyselyillä. Kolmanneksi aineisto järjestetään tiedon tallennusta ja analyysijä varten.

Analyysitavat eivät määräydy mekaanisesti jonkin säännön mukaan. Kuitenkin kvantitatiivisessa strukturoidussa tutkimuksessa tapahtuu aineiston lineaarinen eteneminen; aineisto – kuvaaminen — luokittelu — yhdistäminen — selitys. Aineistoa voidaan analysoida monin tavoin. Peruseriaatteena valitaan sellainen analyysitapa, joka parhaiten tuo vastauksen ongelmaan tai tutkimustehtävään. Analyysin jälkeen tulokset selitetään ja tulkitaan. Tulkinalla tarkoitetaan sitä, että tutkija pohtii analyysin tuloksia ja tekee niistä omia johtopäätöksiä. (Hirsjärvi ym. 2004, 209-215.)

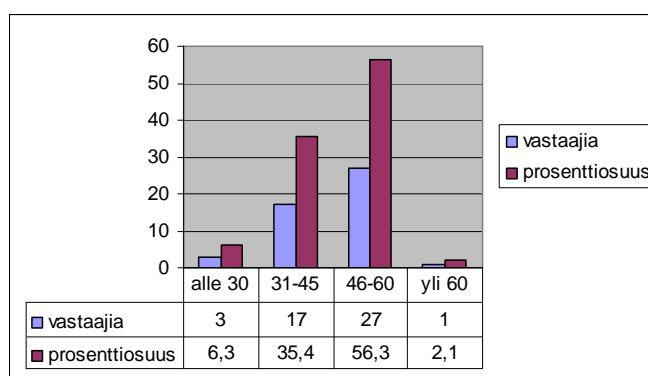
Käytimme tutkimusaineistomme analyysissä tilastollista analyysia monivalintakysymysten, sekamuotoisten kysymysten ja Likertin asteikkoon perustuvien kysymysten kohdalla. Muodostimme Webropol- ja Excel-ohjelmien avulla prosentuaalisia jakaumia. Avointen kysymysten kohdalla yhdistimme määrällisen prosenttijakauman ja laadullisen teemoittamisen. Ryhmittelimme tukkimiehen kirjanpidolla vastauksissa esiintyvät samaa asiaa tarkoittavat asiat luokiksi. Esimerkiksi myyjäisistä, kirpputorista ja arpajaisista muodostui yksi luokka. Samalla laskimme, kuinka monessa vastauksessa kukin luokka esiintyi. Luokat ryhmittelimme vielä teemoiksi, jotka ovat tavallaan luokkia yleisempiä kuvauksia. Esimerkiksi ”Myyjäiset, kirpputori ja arpajaiset” -luokan liitimme ”Varainhankinta” -teemaan. Laskimme myös teemojen kohdalla esiintymistiheyden ja esitimme sen prosenttiosuutena vastauksista. Teemoittamisessa on kyse aineiston pelkistämisestä etsimällä tekstin tai vastauksien olennaisimmat asiat. Tutkimusaineistosta pyritään hahmottamaan keskeiset aihepiirit eli teemat. (Moilanen & Rähä 2001, 53.) Alasuutarin mukaan myös laadullista aineistoa voi argumen-

toida määrällisillä suhteilla, kuten prosenttiosuuksilla. Tämä edellyttää, että tapauksia on riittävästi. (Alasuutari 1995, 203.)

6.4 Vastaajien taustatiedot

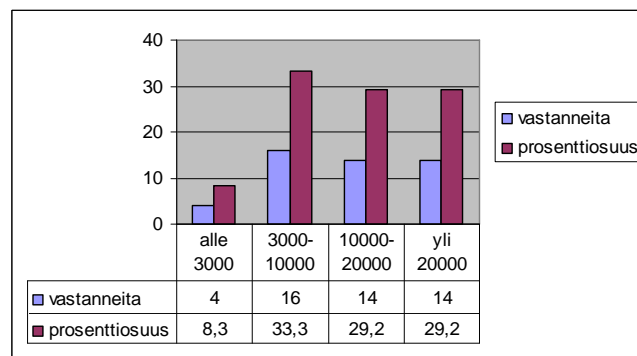
Lähetimme Oulun hiippakunnan diakoniaviranhaltijoille suunnattuja kyselyitä yhteensä 147 kappaletta. Niistä palautui 48 (38,7 %). Vastaajista 46 oli naisia ja 2 miehiä. Taulukon 1 mukaisesti heistä alle 30-vuotiaita oli 6,3 %, 31-45-vuotiaita 35,4 %, 46-60-vuotiaita 56,3 % ja yli 60-vuotiaita (2,1 %).

TAULUKKO 1. Vastaajien ikärakenne

Suurimmalla osalla vastaajista (54,2 %) oli opistoasteen diakonissatutkinto. Opistoasteen diakonintutkinnon suorittaneita oli 14,6 %. Ammattikorkeakoulun sosionomi-diakoni-tutkintoja oli 16,7 % ja ammattikorkeakoulun sairaanhoitaja-diakonissa-tutkintoja 14,6 %. Vastaajista alle 5-vuotta työssäoluvuotia oli 18,8 %, 5-15-vuotta 39,6 %, 16-25-vuotta 25 % ja yli 26-vuotta 16,7 %. Kyselyyn vastanneista 33,3 % oli keskiuurista 3000-10 000 jäsenen seurakunnista. 58,4 % oli suuremmista 10 000–yli 20 000 jäsenen seurakunnista. (Taulukko 2, sivulla 36)

TAULUKKO 2. Seurakunnan koko jossa työskentelet

Yli puolet vastaajista oli seurakunnista joissa oli enemmän kuin kolme diakonian virkaa (51,1 %). 2-3 diakonian virkaa olevista seurakunnista oli 29,8 % ja yhden diakonian viran seurakunnista 19,1 % vastaajista.

7 KESKEISET TULOKSET

7.1 Kansainvälisen diakonian toteuttamistapoja Oulun hiippakunnassa

Vastuu kansainvälisen diakonian toteuttamisesta oli työjaollisesti jaettu suurimassa osassa seurakuntia (93,7 %). Vastaajista 14,4 % vastasi siitä itse. Vastuuta oli jaettu myös useammalle työntekijälle (22,9 %). Kansainvälistä diakoniaa toteutettiin myös seurakunnissa, joissa vastuuta ei ollut jaettu (4,2 %). Vain yksi vastaaja ilmoitti, että vastuuta ei ollut jaettu eikä kukaan seurakunnassa toteuttanut kansainvälistä diakoniaa. Vastaajista 31,3 % toimi Kirkon Ulkomaanavun yhteyshenkilönä.

Kansainvälisen diakonian toteuttajina seurakunnissa toimivat sekä työntekijät (76,6 %) että vapaaehtoiset (65,9 %). Työntekijäryhmistä diakoniatyöntekijöitä oli toteuttajina eniten 29,8 %, pappeja 21,2 %, nuorisotyönohjaajia 17 % ja lähetyssihteereitä 6,3 %. Työaloista kansainvälisen diakonian toteuttaminen jakautui diakoniatyölle (34 %), lähetystyölle (23,4 %), nuorisotyölle (14,9 %) ja lapsityölle (8,5 %). Vapaaehtoiset toimivat mm. Kirkon Ulkomaanavun yhteyshenkilöinä, kansainvälisentyön ryhmässä, kylätoimikunnassa, johtokunnassa, lähetyksen ihmisenä ja maahanmuuttajien ystävätukiperheenä. Muutamassa seurakunnassa oli erityinen kansainvälisentyön papin ja diakonin virka.

7.1.1 Käytännön toteuttamistavat

Tutkimuksemme mukaan kansainvälistä diakoniaa toteutettiin Oulun hiippakunnassa monin eri tavoin. Kysyimme asiaa avoimella kysymyksellä ”Miten seurakunnassasi toteutetaan kansainvälistä diakoniaa?”. Vastaukset jakaantuivat seuraaviin toteuttamistapoihin:

Taloudellinen tuki ja varainhankinta (97,9 %)

Useissa kansainvälisen diakonian toteuttamistavoissa kerättiin tavalla tai toisella varoja kansainvälisen diakonian toteuttamiseen. Joissakin seurakunnissa oli varattu talousarviomääräraha kansainväliseen diakoniaan (14,5 %). Tämä määräraha saatettiin ohjata esimerkiksi osittain tai kokonaan Kirkon Ulkomaanavun toimintaan. Varoja kerättiin myös kirkkokolehdeilla, vapaaehtoisilla kannatusmaksuilla ja tuotemyynillä. Tuotemyynnistä nousi erityisesti esille Kirkon Ulkomaanavun ns. *Toisenlainen lahja* (14,5 %).

Annan niitä ruusun sijaan valmistuville ja ylioppilaille joka kevät ja olen huomannut nuorten arvostavan sitä enemmän kuin ruusua.

Seurakunnissa järjestettiin myös myyjäisiä, lounaita, arpajaisia ja kirpputoreja varojen keräämiseksi. Merkittävin yksittäinen tapa varojen keräämiseen oli yhteisvastuukeräys. Monet varainkeruu -tapahtumat voisi myös luokitella kansainvälisen diakonian tapahtumiksi, tempauksiksi tai projekteiksi. Rahan keräämisen lisäksi niillä oli merkitystä myös informaation välittäjänä.

Yhteisvastuukeräys (39,5 %)

1950-luvulla aloitettu yhteisvastuukeräys on kirkon diakoniatyönkeräys. Tämän, Suomen suurimman vuosittain järjestettävän kansalaiskeräyksen avulla autetaan heikoimmassa asemassa olevia sekä Suomessa että ulkomailla. Keräystuotosta käytetään 40 % kotimaan kohteisiin ja 60 % kansainväliseen diakonian ulkomaiden avustusohjelmiin Kirkon Ulkomaanavun kautta. (Yhteisvastuu 2009.)

Yhteisvastuukeräyksen asema kansainvälisen diakonian toteutuskeinona muodostui tutkimuksessamme perinteiseksi tavaksi toteuttaa kansainvälistä diakoniaa. Sen mainitsi vastaajista 19 (39,5 %). Yhteisvastuukeräys koettiin helpoana tapana pitää esillä kansainvälistä diakoniaa. Sen avulla saattoi kertoa Kirkon Ulkomaanavun työstä ja muistuttaa seurakuntalaisia heidän kaukana olevi-

en lähimmäisten hädästä. Kolme vastaajaa (6,2 %) ilmoitti sen olevan seurakunnan ainoa tapa toteuttaa kansainvälistä diakoniaa.

Yhteisvastuukeräys on osa kansainvälistä diakoniaa. Sehän toteutetaan joka vuosi ja yritetään olla tunnollisia.

Yhteisvastuukeräys on näkyvä, kuuluva, toimiva ja tuottava.

Tiedottaminen ja asian esilläpito (45,8 %)

Kansainvälistä diakoniaa toteutettiin pitämällä ”asiaa esillä” erilaisissa tilaisuuksissa. Näitä tilaisuuksia olivat mm. viikoittain kokoontuvat kerhot ja piirit, teemaillat ja tapahtumat. Kansainvälisen diakonian asioita saatettiin sisällyttää harjautteen, esirukoukseen ja jumalanpalvelukseen. Piireissä luettiin esimerkiksi Kirkon Ulkomaanavun tuoreita terveisiä. Arkityöhön saattoi poimia ideoita myös ajankohtaisista tapahtumista, kuten ekumeenisesta vastuuviikosta tai Ylen hyvä-keräyksestä. Tiedottamista tapahtui myös luontevasti varainhankinnan, esimerkiksi myyjäisten yhteydessä. 18,7 % seurakunnista osallistui Kirkon Ulkomaanavun järjestämiin informatiivisiin Toivon torstai – koulutuksiin. Niihin osallistui sekä työntekijöitä että vapaaehtoisia. Kirkon Ulkomaanavun yhteyshenkilöillä oli myös yhdessä rovastikunnassa oma toiminta – ja yhteistyöryhmänsä, joka järjesti yhden suuremman, lähinnä informatiivisen tapahtuman vuodessa. Tulosten mukaan 16,6 % vastaajista koki kansainvälisen diakonian olevan asenne-, diakonia- ja kansainvälisyyskasvatusta. Siksi he pitivät kansainvälistä diakoniaa esillä mm. koulu- ja rippikoulutyössä.

Muu työ

Kahdeksan vastaajaa (16,6 %) ilmoitti seurakuntansa tekevän lähialueyhteistyötä tai ystävyysseurakunta- toimintaa. Työ tapahtui pääsääntöisesti Venäjällä. Se saattoi olla esimerkiksi kirkon rakennus- ja korjaustyötä sekä muita vierailuja Inkerin kirkon seurakunnissa. Kolmessa seurakunnassa oli omat ryhmät maahanmuuttajille. Tutkimuksen mukaan kansainvälistä diakoniaa toteutettiin myös jonkin verran kotikäyntityönä ja kansainvälisinä messuina. Vastaajista 6,3 % ilmoitti lähetystyön olevan kansainvälisen diakonian toteuttamistapa tai työtä tehtiin yhteistyössä lähetystyön kanssa. Neljä vastaajaa totesi, ettei kansainvä-

listä diakoniaa juurikaan toteuteta heidän seurakunnissaan tai sen toteuttamisen jää asteelle ”avataan Kirkon Ulkomaanavun kirjeet”.

7.1.2 Esteet kansainvälisen diakonian toteuttamiselle

Kysyimme kyselylomakkeessa mitä esteitä diakoniatyöntekijät kokevat olevan kansainvälisen diakonian toteuttamisessa seurakunnassa. Suurimmiksi esteiksi nousivat ajan puute ja muut työkiireet (41,6 %). Vastajat kokivat, että kansainvälinen diakonia jää helposti toiseksi muiden diakonian osa-alueiden rinnalla. Asioita, haasteita ja tarjontaa on paljon, kuten on myös muita autettavia. Esteeksi nousi myös ihmisten ymmärtämättömyys kaukana olevien ihmisten elämää kohtaan (23 %). Tämä ilmenee esimerkiksi ennakkoluuloina, rasismina ja itsekkyytenä. Myös resurssien puute, lähinnä pula rahasta, koettiin esteeksi kansainvälisen diakonian toteuttamisessa (20,9 %). Tutkimuksen mukaan 11,6 % vastasi kokevansa esteeksi kilpailun lähetystyön kanssa.

Oman kaupungin hätää kärsivien ääni on niin kova, että tällä hetkellä se vie aikaa ja voimaa.

Lähetys on tunnetumpaa ja jotenkin ihmisten mielissä kai selkeämpää.

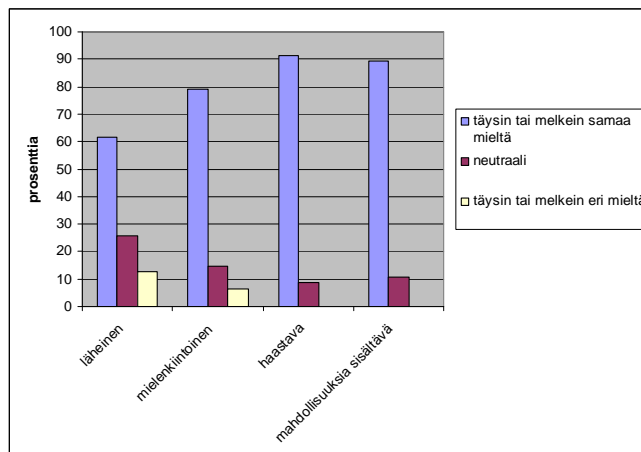
9,3 % vastaajista oli sitä mieltä, ettei kansainvälistä diakoniaa tunneta tarpeeksi. Sama määrä vastaajista (9,3 %) koki että kansainvälisen diakonian toteuttamiselle seurakunnassa ei ole olemassa esteitä.

7.2 Diakoniaviranhaltijoiden käsitykset kansainvälisestä diakoniasta

Taulukon 3a mukaan vastaajista 91,3 % (42) oli joko täysin samaa mieltä tai melkein samaa mieltä siitä, että kansainvälinen diakonia oli haastava työala. 89,1 % (41) diakoniatyöntekijää koki sen mahdollisuuksia sisältäväksi ja 79,2 % (38) mielenkiintoiseksi. Työalan mielsi läheiseksi 61,2 %. Tällöin vastaajista 29 oli väittämästä joko täysin samaa mieltä tai melkein samaa mieltä. Jaoimme

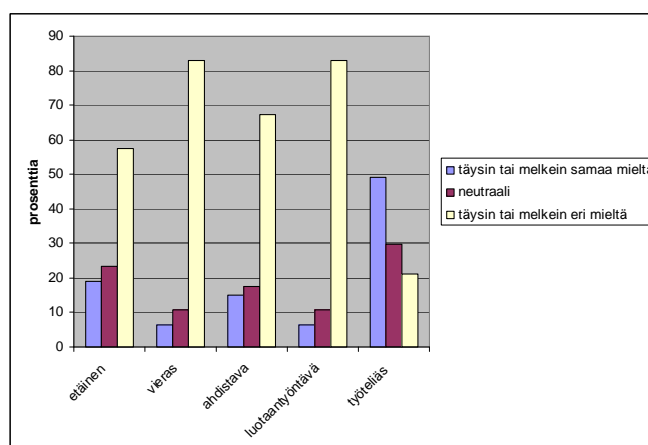
tulokset kahteen taulukkoon, 3a – taulukko kertoo positiivista vastauksista ja 3b- taulukko negatiivisista.

TAULUKKO 3a. Positiivinen suhtautuminen kansainväliseen diakoniaan

Taulukosta 3b voi päätellä, etteivät vastaajat pitäneet kansainvälistä diakoniaa erityisen luotaantyöntävänä, etäisenä tai vieraana. Sen sijaan 49 % (23) diakoniatyöntekijää piti sitä työteliäänä. He vastasivat olevansa asiasta joko täysin samaa tai melkein samaa mieltä. Seitsemän vastaajaa (15,2 %) koki kansainvälisen diakonian ahdistavaksi.

TAULUKKO 3b. Negatiivinen suhtautuminen kansainväliseen diakoniaan

7.2.1 Käsitukset lähetyksen ja kansainvälisen diakonian suhteesta

Tutkimuksen tuloksista nousi esille selvä mielipide-ero kansainvälisen diakonian ja lähetyksen suhteesta. Kysyessämme onko lähetyksen ja kansainvälisen

diakonian tarpeen olla erillisinä työmuotoina, vastaukset jakaantuivat tasan kyllä - ja ei -vastauksiin. Kyllä - vastauksissa 52,1 % vastanneista korosti kansainvälisen diakonian ja lähetystyön olevan erilaisia, toisistaan poikkeavia työmuotoja. Vastauksista saattoi havaita myös jonkin asteista närää toista työalaa kohtaan.

Työssä on erilainen tavoite, työ on erilaista.

Lähetys keskittyy enemmän julistukseen, se on oikea tapa työskennellä.

Lähetysihmiset väheksyvät kansainvälistä diakoniaa.

Esille nousi myös näkemys siitä, että kummallakin, sekä kansainvälisellä diakoniolla että lähetystyöllä on oma paikkansa kirkossa (26,0 %). Perusteluissa todettiin, että kansainvälinen diakonia ja lähetystyö täydentävät toisiaan. Vaikka kummallakin on omat painopisteensä, tiivistä yhteistyötä tarvitaan. Tarvitaan omat työntekijät, jotka toimivat läheisessä yhteistyössä. Ei – vastanneista 6 (33,3 %) ei perustellut kantaansa, miksi he eivät halunneet kansainvälisen diakonian ja lähetystyön toimivan erillisinä työmuotoina. 13 (72,2 %) ei – vastanneista koki, että työmuotojen tulisi olla yhdessä koska ne kulkevat käsi kädessä kirkon työssä.

Sana, evankeliumi ja teot kulkevat käsi kädessä kirkon työssä.

Sehän on periaatteessa ihan sama asia.

Kansainvälinen diakonia ja lähetystyö tukevat hyvin toisiaan, niillä on yhteinen päämäärä.

Vastauksissa korostui myös voimavarojen yhdistämisestä koitua hyöty (22,2 %). Yhteistyössä on voimaa kun voimavarat yhdistetään. Samalla säästetään resursseja ja saadaan enemmän aikaa. Yksittäiset vastaajat pitivät työalojen erillään pitämistä vanhanaikaisena ja kilpailua herättävänä.

7.3 Kansainvälisen diakonian kehittäminen paikallisseurakunnissa

Kysyimme tutkimuksessamme, haluaisivatko diakoniatyöntekijät panostaa enemmän kansainväliseen diakoniaan. Vastaukset jakoutuivat täsmälleen tasan, 50 % halusi panostaa enemmän ja 50 % ei. Kyllä - vastanneet perustelivat

panostustarvetta asian tärkeydellä (37,5 %). Esille nousi myös se, että kansainvälinen diakonia antaa työhön uusia ulottuvuuksia. Ei – vastanneiden vastauksista nousi esille ensisijaisesti ajan riittämättömyys (87,5 %). Kolme vastaajaa ilmoitti, että ei koe alaa omakseen, ettei se kiinnosta tai että muihin diakonian aloihin pitäisi kiinnittää enemmän huomiota.

Hätä on suurin juuri muualla maailmassa.

Annan jo oman osuuteni, nykyinen panostus on mielestäni riittävää.

Kansainvälistä diakoniaa voisi paikallisseurakunnissa kehittää ottamalla kansainvälisen diakonian ajankohtaisia asioita enemmän mukaan arkityöhön. Tätä mieltä oli 36,8 % vastaajista. 28,9 % vastaajista koki, että yhteistyö eri työalojen ja vapaaehtoisten kanssa olisi mahdollisuus työalan kehittämiseksi. Yhteistyö koettiin jopa välttämättömäksi jotta työtä voisi viedä eteenpäin. Vastauksissa esitettiin kehittämistä myös virkajärjestelyiden myötä. (5,3 %) 7,9 % kyselyyn vastanneista totesi, ettei tiennyt miten kansainvälistä diakoniaa voisi kehittää.

Kun vaan jaksaisi nähdä sen vaivan, että perehtyy itse asioihin.

Myös nuorisoa voisi haastaa mukaan toimimaan, heitä yleensä kiinnostaa mitä maailmalla tapahtuu.

Vastaajista 63,6 % kaipasi tukea kansainvälisen diakonian toteuttamiseen. Vastajaat toivoivat kansainvälisen diakonian suurempaa arvostusta ja yhteistyötä kaikkien työmuotojen kanssa (25 %). Vastauksissa kaivattiin yhteistä näkemystä ja työparia tai pappeja työkaveriksi. Kansainvälistä diakoniatyötä toivottiin koko seurakunnan jutuksi ”kun yksin ei vaan jaksaa”. 21,4 % vastaajista halusi työhönsä ideoita ja käytännön vinkkejä. Kysyntää olisi valmiille materiaalille erilaisiin ryhmiin, esim. rippikouluun. Tueksi kaivattiin myös Kirkon Ulkomaanavun hyvää informaatiota ja ylipäättänsäkin valtakunnallista tiedotusta (14,9 %). Koulutusta toivoi 10,7 % vastaajista. Esimiehen tukea, kiinnostusta ja rohkaisua odotti vastaajista 7,1 %.

Pyysimme tutkimuksessamme diakoniatyöntekijöitä arvioimaan saamansa tuen määrää kansainvälisen diakonian suhteen ja antamaan arvosanan seuraaville kansainvälisen diakonian toimijoille. (Taulukko 4, sivulla 45).

TAULUKKO 4. Diakoniatyöntekijöiden saama tuen määrä kansainvälisen diakonian suhteen

	heikko	tydyttävä	hyvä	kiitettävä
Kirkkoherra	28,9 %	44,4 %	15,6 %	11,1 %
Työalasta vastaava henkilö	10,5 %	34,2 %	28,9 %	26,3 %
Muut srk:n diakoniatyöntekijät	14,6 %	41,5 %	36,6 %	7,3 %
Muut srk:n työntekijät	31,3 %	51,5 %	15,6 %	2,2 %
KUA:n yhteyshenkilöt	31,7 %	36,6 %	17,1 %	14,6 %
Srk:n luottamushenkilöt	50,0 %	43,5 %	6,5 %	0 %
Hiippakunnan tuomiokapituli	33,3 %	53,3 %	11,1 %	2,2 %
Kirkon Ulkomaanapu	0 %	17,8 %	42,2 %	40,0 %
Lähetysjärjestöt	16,3 %	27,9 %	39,5 %	16,3 %

Suurimman tuen vastaajat kokivat saavansa Kirkon Ulkomaanavulta (82,2 %), lähetysjärjestöiltä (55,8 %) ja työalasta vastaavalta henkilöltä (55,2 %) joiden tuen vastaajat ilmoittivat joko hyväksi tai kiitettäväksi. Heikoin tuki tuli seurakunnan luottamushenkilöiltä (93,5 %), hiippakunnan tuomiokapitulilta (86,6 %) ja kirkkoherralta (73,3 %). Näiltä saamansa tuen vastaajat ilmoittivat joko tyydyttäväksi tai heikoksi. Tulosten mukaan 68,3 % vastanneista koki Kirkon Ulkomaanavun yhteyshenkilön tuen joko heikoksi tai tyydyttäväksi.

8 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tarkastelemme tässä luvussa opinnäytetyömme luotettavuutta ja eettisyyttä, sekä pohdimme työmme tuloksia. Olemme opinnäytetyössämme kartoittaneet diakoniatyöntekijöiden toimintatapoja ja käsityksiä kansainvälisestä diakoniasta Oulun hiippakunnassa. Olemme myös selvittäneet, haluavatko diakoniatyöntekijät kehittää ja panostaa työssään enemmän kansainvälisen diakonian työtehtäviin. Mitä diakoniatyössä, seurakunnissa ja kokonaiskirkossa pitäisi mielestämme ottaa huomioon työmme tulosten pohjalta? Mitä aiemmin tehdyt tutkimukset kertovat ja mitkä ovat mielestämme mahdolliset jatkotutkimuksen haasteet. Näihin kysymyksiin pyrimme antamaan vastauksia opinnäytetyömme tässä osassa.

8.1 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Opinnäytetyömme kokonaisluotettavuuteen vaikuttivat useat asiat. Pohdimme luotettavuutta sekä kvantitatiivisen että kvalitatiivisen tutkimuksen kriteereiden mukaan, koska opinnäytetyössämme oli elementtejä molempien tutkimussuuntausten valikoimasta. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa kokonaisluotettavuuden muodostavat yhdessä tutkimuksen reliiäbelius ja validius. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa puhutaan yleistettävyydestä ja uskottavuudesta sekä hyvästä tutkimuksesta.

Tutkimuksen reliiäbelius tai reliiäbilitiitti tarkoittaa tutkimuksen luotettavuutta ja tarkkuutta, tutkimuksen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. Tutkimus on luotettava, jos se ei anna sattumanvaraisia tuloksia, vaan tulokset olisivat samat jos tutkimus tehtäisiin uudestaan. (Hirsjärvi ym. 2004, 216.) Opinnäytetyömme luotettavuutta puoltaa, että saimme samansuuntaisia tuloksia kuin Kaarina Haavisto ja Irja ja Pauliina Lehtinen tutkimuksissaan. Myös Suomen evankelis-luterilaisen kirkon diakonia- ja yhteiskuntatyön linjaus 2010, ”*Vastuullisuuden ja osallisuuden yhteisö*” - strategian sisältö on samassa linjassa tulostemme kanssa.

Tutkimuksen arvioinnin kohteita ovat muun muassa otoskoko ja laatu, vastausprosentti sekä kysymys siitä mittaako tutkimus tutkittavia asioita kattavasti. Tutkimuksen validius tai validiteetti tarkoittaa tutkimuksen kykyä mitata sitä, mitä tutkimuksessa oli tarkoituskin mitata. Arvioinnin kohteina ovat muun muassa miten käsitteet on onnistuttu operationalisoimaan arkikielen tasolle, miten kysymysten ja vastausvaihtoehtojen sisältö ja muotoilu on onnistunut ja millaisia epätarkkuuksia mittariin sisältyy. (Vilkkä 2007, 149-154.)

”Kokonaistutkimus tarkoittaa, että koko perusjoukko otetaan mukaan tutkimukseen eikä otantamenetelmää käytetä” (Vilkkä 2005, 78). Koska opinnäytetyömme on kokonaistutkimus, ei otantavirhettä tutkimuksessamme näin ollen ole. Halusimme kerätä tietoa mahdollisimman monelta henkilöltä, jotta tulokset olisivat mahdollisimman luotettavat ja siten paremmin yleistettävissä. Siksi lähetimme kyselyn kaikille Oulun hiippakunnan viranhaltijoille. Suurimman virheen teimme siinä, että lähetimme kyselylomakkeen kesäkuun alussa. 147 lähetetystä kyselystä 23 palautui ns. virheilmoituksena takaisin, joissa osassa oli viesti ”olen vuosilomalla”. Kaiken kaikkiaan saimme 48 vastausta. Kyselyn vastausprosentin oli näin ollen vain 38,7 %. Mietimme, pitäisikö meidän jatkaa vastausaikaa ja muistuttelisimmeko ei-vastanneita kyselystä uudelleen. Koska kyseessä oli kuitenkin kesäaika, päädyimme siihen, että pysymme alkuperäisessä suunnitelmassamme. Vastauksia ei todennäköisesti tulisi loppukesän lomien takia kuitenkaan kovinkaan monta enempää ja osa virheilmoituksista oli myös muita kuin lomailmoituksia.

Kyselytutkimuksen etuna voidaan pitää sitä, että sillä saadaan kerättyä laaja tutkimusaineisto ja sillä voidaan kysyä monia asioita. Usein aineistoa pidetään kuitenkin pinnallisena, sillä ei ole mahdollisuutta varmistua siitä, miten vakavasti vastaajat suhtautuvat vastaamiseen tai miten onnistuneita vastausvaihtoehdot ovat vastaajien näkökulmasta ajatellen. Myös vastaajien perehtyneisyys tutkittavaan asiaan vaikuttaa vastauksiin. Hyvän kyselylomakkeen laatiminen vie aikaa ja vaatii tutkijalta tietoa ja taitoa. Myös kato vastauksissa on joissakin tapauksissa suuri. (Hirsjärvi ym. 2004, 184.)

Kokonaisuutena vaikuttavana asiana tutkimuksemme kysymyslomake oli standardoitu eli vakioitu. ”Vakioiminen tarkoittaa, että kaikilta kyselyyn vastaavilta kysytään sama asiasisältö täsmälleen samalla tavalla” (Vilkkä 2005, 73). Kysymyksiimme vastattiin johdonmukaisesti ja ne antoivat vastauksia tutkimuskysymyksiin. Kyselylomakkeessamme ilmeni myös puutteita. Pyysimme vastaajia arvioimaan saamansa tuen määrää eri toimijoilta. Saimme kysymyksen vastaukset, mutta teimme virheen siinä, ettemme oivaltaneet kysyä keneltä tukea olisi kaivattu lisää. Opinnäytetyömme tulosten mukaan sitä vain saatiin joko enemmän tai vähemmän.

Käytimme tulosten analysoinnissa yksinkertaisia määrällisiä menetelmiä, (prosenttijakaumat) joilla saimme tarvittavat numeeriset vastaukset tutkimustehtäviimme. Laadullisen analyysin (luokittelu, teemoittaminen) avulla selkeytimme avointen kysymysten vastausaineistoa. Hyödynsimme Excel- ja Webropol-tilasto-ohjelmia prosenttijakautumien laskennassa. Etsimme kriteerejä riittävän vastausprosentin määrittämiseksi tutkimuksen luotettavuuden kannalta. Emme kuitenkaan löytäneet tarkkoja määritelmiä vaadittavasta vastausprosentista, vain yksittäisiä mainintoja siitä, että sen tulisi olla ”riittävän suuri”. (Heikkilä 2005, 188; Vilkkä 2005, 74; Vilkkä 2007, 150.) Koska 60 % diakoniatyöntekijöistä ei vastannut kyselyymme, arvioimme vastausprosentin olleen liian alhaisen opinnäytetyömme tulosten yleistämisen kannalta.

Kvalitatiivisen tutkimuksen merkittävä hyvän tutkimuksen kriteeri on tutkimuksen sisäinen johdonmukaisuus. Tutkijan on tiedettävä, mitä tekee, miten ja millaisia lähteitä käyttää. Tekemisen on oltava eettisesti kestävä. Tutkimuksen uskottavuus ja eettisyys kulkevat yhdessä. Uskottavuus perustuu siihen, että tutkijat noudattavat hyvää tieteellistä käytäntöä. (Tuomi ym. 2002, 124, 129.) Olemme pyrkineet tekemään parhaamme, jotta opinnäytetyömme olisi eettinen ja luotettava. Vaikka ymmärrämme, että olisimme voineet tehdä monta asiaa paremmin, uskomme kuitenkin opinnäytetyömme olevan tarkoituksenmukainen.

Opinnäytetyömme ei paljasta kenenkään yksittäisen vastaajan henkilöllisyyttä eikä vastaajien kotiseurakunta tule esille. Edellä mainitut asiat puoltavat tutkimuksemme eettisyyttä. Tunnistamista tärkeämmäksi voi eettisesti muodostua

tutkimuksen kirjoitustapa. Tulosten kirjoittamisessa tulee välttää ilmaisutapoja, jotka ovat tutkimuskohdetta tai tutkittavia loukkaavia, epäkunnioittavia tai johtavat halveksunnan, vihan tai pilan kohteeksi. Eettisyyteen kuuluu myös toisen työn kunnioittaminen. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että lähteitä käytetään asiallisesti ja lähdeviitteet merkitään asianmukaisesti. (Vilka 2007, 164-165.) Tutkimuksen eettisyyttä tarkastellessa katsomme opinnäytetyömme täyttävän näiltä osin hyvän tutkimuksen kriteerit.

8.2 Tulosten pohdintaa

Opinnäytetyömme tulosten mukaan kansainvälistä diakoniaa toteutettiin Oulun hiippakunnan alueella pääasiassa varainhankinnalla, yhteisvastuukeräyksellä, tiedottamisella sekä lähialue- ja ystävyysseurakuntatyöllä. Vaikka yhteisvastuukeräyksen asema oli perinteinen ja vahva, löytyi pohjoisen hiippakunnan alueelta paljon muitakin toteuttamistapoja. Hypotesimme, ”kansainvälistä diakoniaa toteutetaan lähinnä yhteisvastuukeräyksen kautta”, ei siis pitänytkään paikkaansa. Itse asiassa toteuttamistapojen monipuolisuus jopa yllätti meidät, sillä yhteisvastuukeräyksen mainitsi kansainvälisen diakonian toteuttamistapana vain 39,5 % vastaajista kun oletimme sen olevan jopa 100 %. Mari Aspa on tutkinut yhteisvastuukeräystä. Myös hänen tutkimuksensa osoitti, että yhteisvastuukeräyksellä on vahva asema diakonisen avun välineenä. (Aspa 2002, 65-66.)

Kansainvälisen diakonian toteuttamisen peruslähtökohta, vastuu työn jakamisesta oli tulosten mukaan hoidettu miltei kaikissa seurakunnissa. Diakoniatyöntekijöiden käsitykset kansainvälisestä diakoniasta olivat pääsääntöisesti positiiviset ja työala koettiin mielenkiintoiseksi, haastavaksi ja mahdollisuuksia sisältäväksi. Opinnäytetyömme tulosten perusteella ei ainakaan tältä osin voida löytää syitä pohjoisen hiippakunnan diakoniatyöntekijöiden aikaisempaan haluttomuuteen tai mielekkyyden puutteeseen toteuttaa kansainvälistä diakoniaa.

Vaikka työn toteuttamisen peruslähtökohdat olivat sävyiltään positiivisia, koettiin kansainvälinen diakonia myös työteliääksi työtehtäväksi. Merkittävämmäksi es-

teeksi kansainvälisen diakonian toteuttamiselle seurakunnassa nousivat ajanpuute, muut työtehtävät sekä muualla oleva työn painopiste. Diakoniatyöntekijöiden mielipiteet jakaantuivat tuloksissa selkeästi kahtia kysyttäessä lisätyöpanostuksen mahdollisuutta kansainväliseen diakoniaan. Puolet vastaajista halusi kehittää työtään kansainvälisen diakonian saralla. Kansainvälistä diakoniaa ei myöskään koettu vain diakoniatyölle kuuluvana omana juttuna, vaan yhteistyö muiden työalojen kanssa koettiin tärkeäksi. Ei - vastanneet perustelivat jälleen kantaansa ajan riittämättömyydellä.

Diakoniatyöntekijän työnkuvaa ja haasteita on tutkittu useamman tutkimuksen voimin. Marketta Eerola on tutkinut diakoniatyöntekijöiden työnkuvaa ja muutoksia Lapin rovastikunnassa. Hanna Ahrikkala ja Tytti Mäenpää sekä Tiina Nurmi ovat tutkineet diakoniatyöntekijöiden haasteita tänään ja tulevaisuudessa. Kansainvälisen diakonian merkitys ja painoarvo jäi kaikissa tutkimuksissa varsin laimeaksi. Eerolan tutkimuksessa kansainvälinen diakonia mainittiin yksittäisenä työalueena. Myös yhteisvastuukeräyksen merkityksen koettiin väheväisen tulevaisuudessa. (Eerola 2008, 26, 32.) Ahrikkalan ja Mäenpään tutkimuksessa kansainvälinen diakonia koettiin haasteellisesti vähäisenä sekä tämän päivän työtehtävissä että tulevaisuudessa. (Ahrikkala & Mäenpää 2003, 26,28.) Nurmen tutkimuksessa vain yksi 27 vastanneesta näki kansainvälisen diakonian haasteena työssään tällä hetkellä. Tulevaisuuden haasteeksikin sen määritteli vain kolme vastaajaa. (Nurmi 2004, 28,40.)

Schalin toteaa tutkimuksessaan diakoniatyöntekijöiden työmäärän olevan suuri. Työtä kuormittavat työntekijöiden puute sekä kiireinen aikataulu. Schalinin tutkimuksen mukaan diakoniatyön painopiste tulee tulevaisuudessa olemaan vanhustyössä ja ikäihmisten parissa, koska vanhusten määrä lisääntyy. (Schalin 2002, 34.) Haaviston, *"Sanoista tekoihin" - Kirkon Ulkomaanavun yhteyshenkilöiden näkökulmia KUA:n toiminnan kehittämiseen* kartoittavassa tutkimuksessa havainnoidaan sama asia. Yhteyshenkilöiden työmotivaatiota laskee diakoniatyöntekijöiden kohdalla jo itsessään haastava diakoniatyön kenttä (Haavisto 2002, 52). Myös Lehtinen & Lehtisen Kirkon Ulkomaanavun toimesta tekemän yhteyshenkilötyötehtävään kohdistuvan tutkimuksen mukaan diakoniatyöntekijät olivat varsin väsyneitä yhteyshenkilötyöhön liittyvien tehtävien hoitoon. Yhteis-

henkilöinä toimivista viranhaltijoista suurin osa on diakoniatyöntekijöitä. (Lehtinen & Lehtinen 2008, 50-56.)

Opinnäytetyömme tulokset eivät ole kaikilta osin yhteneväisiä edellä mainittujen tutkimustulosten kanssa. Vaikka Oulun hiippakunnan diakoniatyöntekijät kokivat kansainvälisen diakonian työteliääksi työtehtäväksi ja työaikaresursseista oli pulaa, puolet vastaajista halusi kuitenkin panostaa siihen enemmän. Mistä siis saisimme lisää aikaa ja resursseja kun motivaatiota kuitenkin näyttäisi riittävän? Ovatko muut työtehtävät todella niin tärkeitä, että ne estävät kansainvälisen diakonian toteuttamisen vai voisiko työtehtäviä muuttaa, muokata tai jopa poistaa, jotta aikaa jäisi myös kansainväliselle diakonialle? Päädytäänkö vastuun jakamisessa lopulta rakenteellisiin ja teologisiin ongelmiin aina kokonaiskirkon tasolle? Kysymykseksi muodostuukin, kenelle kansainväliseen diakonian vastuuseen liittyvät työtehtävät kuuluvatkaan.

Opinnäytetyötä tehdessämme mielessämme on pyörinyt kysymys siitä, miksi kansainvälinen diakonia ja lähetystyö ovat usein seurakunnissa tärkeysjärjestyksessä niin sanotusti kakkosluokassa. Miksi nämä työalat ja tehtävät ovat vähemmän merkityksellisiä muiden seurakunnan työtehtävien rinnalla ja mitkä ovat ne syyt, että tähän asemaan on ajaututtu? Vai ajatellaanko seurakunnissa kansainvälisen diakonian ja lähetystyön tehtävien kuuluvan ensisijaisesti kirkon lähetysjärjestöille ja Kirkon Ulkomaanavulle, eivätkä seurakunnat siksi halua tai niiden ei tarvitse, panostaa työalaaan enempää. Nämä edellä mainitut kysymykset luovat mielestämme pohjaa mahdolliselle jatkotutkimuksen aiheelle.

Opinnäytetyössämme mielenkiintoiseksi tulokseksi nousi mielipiteiden voimakas jakautuminen useammassakin kysymyksessä. Kun puolet vastaajista ei halunnut kehittää kansainvälisen diakonian työpanosta, niin toinen puoli halusi. Myös kansainvälisen diakonian ja lähetystyön suhteesta mielipiteet jakaantuivat tasan puolesta ja vastaan. Voisivatkohan nämä mielipide-erot heijastua osittain kokonaiskirkon, lähetysjärjestöjen ja Kirkon Ulkomaanavun pitkään jatkuneesta epäselvästä keskustelusta kansainvälisen työn ja vastuun jakamisesta? Opinnäytetyömme mukaan tämä suhde hiertää myös paikallisseurakuntien työssä. Jos diakoniatyöntekijät kokevat kansainvälisen diakonian ja lähetystyön suhteen

ongelmalliseksi, mitä asiasta ajattelevatkaan muut seurakuntien työntekijät. Mieliimme on herännyt kysymys erityisesti siitä, mitä seurakuntien lähetystyöstä vastaavat lähetyssihteerit ja lähetysteologit ajattelevat kansainvälisen diakonian ja lähetystyön välisestä suhteesta. Myös tämä kysymys olisi mielenkiintoinen jatkotutkimuksen aihe.

Joka tapauksessa problematiikka kansainvälisen diakonian ja lähetystyön suhteesta tuntuu kaipaavan päätöksiä ja mielestämme kokonaiskirkon tasolla vuosikymmeniä käydylle keskustelulle tulisi viimein saada päätös. Rajalinjat kansainvälisen vastuun toimijoiden välillä tarvitsevat selkeät raamit. Latvuksen mukaan kirkkomme lainsäädäntö vaatii tarkentamista, sillä sen mukaan kansainvälistä diakoniaa ei oikeastaan ole olemassa kirkon keskeisten päätehtävien kuvauksessa (Latvus 2008, 4). Myös Vähäkangas toteaa kansainvälisen diakonian selkeälle määrittelylle olevan tarvetta: ”Niin kauan kuin kansainvälisen diakonian ydinsisältö on vain epämääräisesti määritelty, keskusteluyhteys muiden kansainvälisen vastuun toimijoiden kanssa on haasteellisempi”. Vähäkankaan mukaan selkeän identiteetin omaavan tahon kanssa on myös helpompi käydä dialogia. (Vähäkangas 2008, 185.) Voisiko sitten uusi kirkon lähetystyön strategia tuoda vastauksia ja selvyyttä kirkon kansainvälisen työn toteutukseen aina ruohonjuuri tasolle saakka? Arvelemme, että kansainvälisen vastuun hahmottaminen osaksi paikallisseurakuntien työtä kaipaa todellakin ensisijaisesti kokonaiskirkon hyvän päätöksen ja sitoutumisen asialle. Tämä helpottaisi varmasti myös seurakunnissa kansainvälisen vastuun työtehtävien jakamista, työn suunnittelua ja itse sen toteuttamista. Jäämmekin mielenkiinnolla odottamaan strategian etenemistä, mahdollisia päätöksiä sekä niiden vaikutuksia seurakuntatyöhön.

Opinnäytetyömme tuloksia tukee kirkon diakonia- ja yhteiskuntatyön linjaus 2010, ”*Vastuullisuuden ja osallisuuden yhteisö*” - strategian sisältö. Mietinnössä kirkon nykyisen toiminnan yhdeksi haasteeksi ja kipupisteeksi nousee kotimaisen diakonian, kansainvälisen diakonian ja lähetystyön suhde. Strategian mukaan kotimaisessa työssä diakonia ja lähetystyö saatetaan joskus kokea kilpailijoiksi, koska ne saavat toimintaansa sekä talousarviovaroja että vapaaehtoisia lahjoituksia. ”Diakonian ja lähetystyön painotukset, tavoitteet ja menetelmät

koetaan sillä tavalla erilaisiksi, että ne aiheuttavat jännitteitä. Diakoniaan kuuluvaan kansainvälisen diakonian vastuualueeseen eli keskeisimmin Kirkon ulkomaanavun työn tukemiseen ei seurakunnissa ehditä panostaa riittävästi”. Linjauksen mukaan Kirkon ulkomaanavun diakonista identiteettiä ja toimintaa kirkkojen maailmanlaajuisessa verkostossa ei hahmoteta riittävän selkeästi. ”Myöskään lähetysjärjestöjen työhön sisältyvän kansainvälisen diakonian toimintaperiaatteita ja erityisosaamista ei tunneta riittävästi, jotta voitaisiin nähdä Kirkon Ulkomaanavun ja lähetysjärjestöjen työhön liittyvät yhteistyön ja toisaalta työnjaon mahdollisuudet”. Haasteeksi nostetaan myös yhteisvastuukeräys. ”Vuositain toistuva, diakoniatyöntekijöitä ja vapaaehtoisia työllistävä yhteisvastuukeräys, joka yhdistää kotimaisen ja kansainvälisen diakonian, saatetaan kokea rasakkaana osana työtä.” (Suomen evankelisluterilainen kirkko 2009)

Tulosten mukaan kansainvälisen diakonian toteuttamiseen saatiin tukea, joskin sitä myös 63,6 % vastaajista kaipasi lisää. Pyysimme vastaajia arvioimaan saamansa tuen määrää eri toimijoilta. Tulosten mukaan vastaajat olivat tyytyväisimpiä Kirkon Ulkomaanavulta sekä kirkon lähetysjärjestöiltä saamaansa tukeen. Luottamushenkilöiltä, kirkkoherralta ja hiippakunnan tuomiokapitulilta saatava tuki koettiin vähäisemmäksi.

8.3 ”Pitää auttaa niitä, joilla ovat asiat huonommin”

Vaikka keskityimme tutkimuksessamme sosionomin ammatillisuuden kannalta melko marginaalisen ilmiön tarkastelemiseen, uskomme että globalisoituvassa maailmassa ja suomalaisessa yhteiskunnassa kansainvälisyyden teemat tulevat jatkossa olemaan yhä merkittävämpiä. Maahanmuuttajiin ja monikulttuurisuuteen ei enää kukaan voi olla törmäämättä Suomessa. Meidän ei enää tarvitse, olimmepa sitten sosiaalialan tai kirkon työssä, olla itse aktiivisia etsiessämme työhömmme kansainvälistä näkökulmaa. Meidän ei tarvitse matkustaa maailman ääriin ja ylittää valtioiden rajoja kohdataksemme muukalaisia. Emme voi sulkea silmiämme, kun he suorastaan itse kävelevät ovestamme sisälle. Opinnäytetyömmme tulosten mukaan tämä näkyy myös osittain diakoniatyöntekijöiden arjessa. Osassa seurakuntia oli omia maahanmuuttajaryhmiä. Myös kotikäyntityö-

tä toteutettiin maahanmuuttajien keskuudessa. Vaikka maahanmuuttajien määrät eivät ole vielä kaikkialla suuria, uskomme että työ maahanmuuttajien parissa kasvaa ainakin niiden kuntien seurakunnissa, jotka ovat tehneet päätöksen tarjota esimerkiksi kuntapaikan oleskeluluvan saaneille turvapaikanhakijoille.

Suomalaisessa yhteiskunnassa on jouduttu ja joudutaan yhä enemmän miettimään, miten toimia kun monikulttuurisuus kasvaa maamme rajojen sisäpuolella. Se tuo mukanaan haasteita, joihin ei ole aikaisemmin ollut tarvetta vastata. Myös Suomen evankelisluterilaisessa kirkossa pohditaan samaa. Maahanmuuttajien, turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten myötä suomalainen kristillisyyden on joutunut ja joutuu yhä enenevässä määrin kohtaamaan muihin uskontoihin liittyvät kulttuuriarvot, normit ja käyttäytymistavat. Apuvälineenä tässä on lähetystyön menetelmä, vuoropuhelu, dialogi, jossa toiset ihmiset ja uskonnot kohdataan arvostaen, mutta samalla selkeästi kristittyinä. Aito dialogi nojaa keskinäiseen tuntemukseen ja luottamukseen. Eensisijainen tavoite on heikkojen oikeuksien puolustaminen ja suureen elämänympäristön muutokseen liittyvien henkisten vaikeuksien lieventäminen sekä siihen liittyen tuen antaminen heidän omalle uskonnonharjoitukselle. (Huotari, 2006, 195 -196.) Vaikka kansainvälisen diakonian painopiste tulee varmasti säilymään kehitysmaissa tehtävässä työssä, osa siitä tulee eteemme kotikulmillamme. Tämän näkökulman huomioiminen lieneekin kansainvälisen diakonian tulevaisuutta myös kirkossamme.

Opinnäytetyömme tekeminen on ollut itsellemme jatkuvaa oppimista. Tutkimusaineisto ja lähdekirjallisuus ovat välillä ikään kuin imaisseet kiehtovaan maailmaansa ja diakoniatyön arkeen. Matkan varrella olemme oppineet ymmärtämään miten vaikeaa sekä hyvän tutkimuksen, että kyselylomakkeen tekeminen onkaan ja mitä kaikkea olisimme voineet tehdä ja kysyä toisin. Vaikka opinnäytetyömme vastausprosentti jäi tulosten yleistämisen kannalta turhan matalaksi, olemme kuitenkin tyytyväisiä siihen, että opinnäytetyömme on pala paikallista informaatiota kirkkomme seurakunnissa tehtävästä kansainvälisestä diakoniatyöstä. Mielestämme on tärkeää, että kirkossamme saadaan tietoa ruohonjuuritasolta, työn todellisilta tekijöiltä. Toivomme, että opinnäytetyömme voisi tuloksillaan palvella Oulun hiippakunnan tuomiokapitulin kehittämissuunnitelmia

kansainvälisen diakonian suhteen. Työmme tulokset tullaan esittelemään myös Kirkon Ulkomaanavun yhteyshenkilötyöryhmässä Helsingissä.

Maailma on muuttunut siitä kun mummini kiersi yhteisvastuukeräyslistansa kanssa ovelta ovelle. Avun tarve ja ihmisten hätä ei kuitenkaan ole muuttunut tai kadonnut. Mummini viisaat sanat ”meidän pitää auttaa niitä joilla asiat ovat huonommin”, ovat ajankohtaisia tänäänkin. Diakoniassa on perinteisesti kysytty kenen hätä on suurin. Kysymykseen voisi tänä päivänä lisätä, kenen hätä on globaalilla tasolla suurin. Jeesuksen antaman esimerkin mukaisesti me kaikki olemme velvoitettuja toimimaan apua tarvitsevan lähimmäisen äänenä - myös kaukaisen lähimmäisen.

LÄHTEET

- Ahonen, Risto A. 2000. Lähetys uudella vuosituuhannella. Maailmanlähetyksen teologiset perusteet. Helsinki: Suomen Lähetykseura.
- Ahrikkala, Hanna & Mäenpää Tytti 2003. Missä hätä on suurin? Diakoniatyöntekijän työn haasteet tänä päivänä ja tulevaisuudessa. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Porin yksikkö. Opinnäytetyö.
- Alasuutari, Pertti 1995. Laadullinen tutkimus. 3. uudistettu painos. Jyväskylä: Gummerus.
- Aspa, Mari 2002. Kerätään rahaa hyvään tarkoitukseen – mielipiteitä yhteisvastuukeräyksestä. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Helsingin yksikkö. Opinnäytetyö.
- Collins, John N. 2002. Deacons and the Church. Making connections between old and new. Harrisburg, Pennsylvania: Morehouse Publishing.
- Diakoniatyön mallijohtosääntö 1994.
- Eerola, Marketta 2008. Diakoniatyöntekijöiden työnkuva ja sen muutokset. Selvitys Lapin rovastikunnan diakoniatyöntekijöiden työstä. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Porin yksikkö. Opinnäytetyö.
- Eskola, Jari & Suoranta Juha 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Helsinki: Gummerus.
- Haavisto, Kaarina 2002. Sanoista tekoihin. Kirkon Ulkomaanavun toiminnan kehittäminen yhteyshenkilön näkökulmasta. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Helsingin yksikkö. Opinnäytetyö.
- Heikkilä, Matti & Karjalainen Jouko 2000. Vuotoja hyvinvointivaltion verkoissa – kansalaiskeskustelun merkitys suomalaisessa hyvinvointipolitiikassa. Teoksessa Heikkilä Matti, Karjalainen Jouko & Malkavaara Mikko (toim.) Kirkon kirjat köyhyydestä. Helsinki: Kirkkopalvelut, 212-266.
- Heikkilä, Tarja 2005. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita
- Hirsjärvi, Sirkka, Remes Pirkko & Sajavaara Paula 2004. Tutki ja kirjoita. 10., osin uudistettu painos. Jyväskylä: Gummerus
- Huotari, Voitto 2008. Kansainvälinen diakonia vai lähetys. Diakonian tutkimus 1/2008. Puheenvuoroja, 78-80.

- Huotari, Voitto 2006. Suomen luterilainen kirkko erilaisuuden kohtaajana. Teoksessa Yeung Anne Birgitta, Pesonen Heikki & Sundback Susan (toim.) Rajojen ylityksiä - uskonto, kirkko, sosiologia. Helsinki: Gummerus, 188-198.
- Häkkinen, Vesa 2007. Kansainvälisen diakonian teologia. Tapio Saranevan jäsenitys teoksessa Latvus Kari & Elenius Antti (toim.) Auttamisen teologia. Helsinki: Kirjapaja, 209-218.
- Juntunen, Elina, Grönlund Henrietta & Hiilamo Heikki 2006. Viimeisellä luukulla. Hakapaino.
- Kainulainen, Pauliina 2007. Kansainvälinen diakonia kirkon jumalanpalveluksessa ja muussa spritualiteetissa. Teoksessa Latvus Kari & Elenius Antti (toim.) Auttamisen teologia. Helsinki: Kirjapaja, 219-227.
- Kirkkojärjestys 1055/1993. Viitattu 14.9.2009
<http://www.finlex.fi/fi/lakiajantasa/1993/199310555>
- Kirkkolaki 26.11.1993/1054. Viitattu 14.9.2009
<http://www.finlex.fi/fi/lakiajantasa/19931054>
- Kirkon tiedotuskeskus. Uutiset 1.4.2009. Viitattu 8.10.2009
<http://www.evl.fi/EVLUutiset.nsf/documents>
- Kirkon Ulkomaanapu. Kansainvälinen diakonia asettuu heikoimpien rinnalle. Viitattu 29.9.2009
http://www.kua.fi/ylnavigointi/seurakunnat/yhteyshenkilot/mita_yhteyshenkilo_tekkee/kansainvalinen_diakonia/?id=302
- Kirkon Ulkomaanapu. Yhteyshenkilöt. Viitattu 25.9.2009
<http://www.kua.fi/ylnavigointi/seurakunnat/yhteyshenkilot/?id=55>
- Kirkon Ulkomaanavun kansainvälisen diakonian, pakolaisuuden ja kulttuurin opetusaineisto 1997.
- Kirkon Ulkomaanavun strategia 2009-2012.
- Kirkon Ulkomaanavun vuosikirja 2009.
- Koskenvesa, Esko 2002. Diakonia kirkon elämässä ja toiminnassa. Teoksessa Helosvuori Riitta, Koskenvesa Esko, Niemelä Pauli & Veikkola Juhani (toim.) Diakonian käsikirja. Helsinki: Gummerus, 36-58.
- Kääriäinen, Kimmo, Hytönen Maarit, Niemelä Kati & Salonen Kari 2004. Kirkko muutosten keskellä. Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2000–2003. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 89.

- Kääriäinen, Kimmo, Ketola Kimmo, Niemelä Kati, Palmu Harri & Salomäki Hanna 2008. Monikasvoinen kirkko. Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2004 -2007. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 103.
- Lankinen, Jouko. Oulun hiippakunnan hiippakuntasihteeri. Lokakuusta 2009 lähtien Diak Pohjoinen yksikönjohtaja.
- Latvus, Kari 2007. Auttajan viran alkuperän uusi tulkinta. Teoksessa Latvus Kari & Elenius Antti (toim.) Auttamisen teologia. Helsinki: Kirjapaja, 52-82.
- Latvus, Kari 2008. Kansainvälisen diakonian jännitteinen asema. Diakonian tutkimus 1/2008, 3-4.
- Latvus, Kari 2009. Diakonian virka uusimman raamatuntutkimuksen valossa. Väärinkäsityksiä ja tosi rakkautta. Diakonian tutkimus 1/2009, 36-46.
- Latvus, Kari & Elenius Antti 2007. Auttaminen, diakonia ja teologia. Teoksessa Latvus Kari & Elenius Antti (toim.) Auttamisen teologia. Helsinki: Kirjapaja, 11-33.
- Laulaja, Jorma 2002. Diakonia uskon ja rakkauden risteyksessä. Teoksessa Helosvuori Riitta, Koskenvesa Esko, Niemelä Pauli & Veikkola Juhani (toim.) Diakonian käsikirja. Helsinki: Gummerus, 59-70.
- Lehtinen, Irja & Lehtinen Pauliina 2007. Kaukaisen lähimmäisen äänenä. Kirkon Ulkomaanavun yhteyshenkilötehtävä evankelis-luterilaisissa seurakunnissa. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Järvenpään yksikkö. Opinnäytetyö.
- Leskinen, Tapio 2008. Apua ääritilanteissa – kehitysyhteistyö ja humanitaarinen apu diakonian haastajina ja ilmentäjinä. Diakonian tutkimus 1/2008, 35-42.
- Leskinen, Tapio 2006. Kehitysyhteistyö-yksilöstä yhteisöön. Teoksessa Yeung Anne Birgitta, Pesonen Heikki & Sundback Susan (toim.) Rajojen ylityksiä – uskonto, kirkko, sosiologia. Helsinki: Gummerus, 306-320.
- Lähetystyön mallijohtosääntö 1994.
- Malkavaara, Mikko 2007. Historiallinen näkökulma kansainvälisen diakonian teologiaan. Teoksessa Latvus Kari & Elenius Antti (toim.) Auttamisen teologia. Helsinki: Kirjapaja, 195-208.

- Malkavaara, Mikko 2008. Lähetystyötä, kehitysyhteistyötä vai kansainvälistä diakoniaa. Diakonian tutkimus 1/2008, 5-34.
- Mannermaa, Tuomo 1988. Diakonian hengellinen perusta. Teoksessa Leena Suominen (toim.) Diakonia tänään. Pieksämäki: Diakonia ry SKSK-Kustannus Oy. Sisälähetysseuran kirjapaino. Raamattutalo, 12-24.
- Mannermaa, Tuomo 1995. Kaksi rakkautta. Johdatus Lutherin uskonmaailmaan. Toinen täydennetty painos. STKJ 194. Helsinki: STKJ.
- Moilanen, Pentti & Rähä Pekka 2001. Merkitysrakenteiden tulkinta. Teoksessa Aaltola Juhani & Valli Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Helsinki: Gummerus, 44-67.
- Nurmi, Tiina 2004. Diakoniatyöntekijöiden haasteet tänään ja huomenna. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Helsingin yksikkö. Opinnäytetyö.
- Oulun hiippakunta 2009. Viitattu 1.10.2009
<http://www.oulunhiippakunta.evl.fi/seurakunnat/>
- Pentikäinen, Antti 2009. Teoksessa Tekoja ihmisarvon puolesta. Kirkon Ulkomaanavun vuosikirja 2009.
- Raamattu. Suomen evankelisluterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.
- Ripatti, Jaakko 2007. Seurakunta kirkon mission kantajana. Keskustelua lähetystyön ja kansainvälisen diakonian yhteenkuuluvuudesta. Teoksessa Mikko Lahtinen, Terttu Pohjalainen & Tuulikki Toikkanen (toim.) Diakoniatieteen vuosikirja. Lahti: Lahden Diakoniasäätiö, 141-159.
- Raunio, Antti 2007. Järki, usko ja lähimmäisen hyvä. Tutkimus luterilaisen etiikan perusteista. Suomalaisen teologisen kirjallisuusseuran julkaisu- ja 252. Helsinki: Suomalainen teologinen kirjallisuusseura.
- Raunio, Kyösti 2009. Olennainen sosiaalityössä. Gaudeamus Helsinki. University Press.
- Schalin, Mikko 2002. Diakonian tie 1990-luvulta uudelle vuosituhannele – selvitys diakoniatyössä jaksamisesta sekä diakoniatyön kehityshaasteista. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Järvenpään yksikkö. Opinnäytetyö.
- Suomen evankelisluterilainen kirkko. Asiasanasto. Viitattu 16.9.2009
<http://www.evl.fi/asiasanasto04.html/#VAPAAEHTOISTY%D6>

- Suomen evankelisluterilainen kirkko. Diakonia Suomessa. Viitattu 14.9.2009
<http://www.evl.fi/kkh/to/kdy/diakoniasuomessa.html>
- Suomen evankelisluterilainen kirkko. Vastuun ja osallisuuden yhteisö. Diakonia ja yhteiskuntatyön linja 2010. Viitattu 20.11.2009
[http://www.evl.fi/nsf/Documents/4AD6E32FBC5017DCC22570C4003AA392\\$fife/diakonia-strategia-2010.pdf](http://www.evl.fi/nsf/Documents/4AD6E32FBC5017DCC22570C4003AA392$fife/diakonia-strategia-2010.pdf).
- Syrjäläinen, Eija, Eronen Ari & Värri Veli-Matti (toim.) 2007. Avauksia laadullisen tutkimuksen analyysiin. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy, 7-11.
- Tampereen yliopisto 2009. Viestintätieteellinen tutkimus. Määrällinen vai laadullinen? Viitattu 22.11.2009
<http://www.uta.fi/viestiverk/viestitiet/kaytannot/valinnat/maara.html>.
- Taylor, Michael 1995. Not Angels but Agencies. The Ecumenical Response to Poverty – A Primer. No. 69 in the World Council of Churches' Risk Book Series. Geneva.
- Valli, Raine 2001. Johdatus tilastolliseen tutkimukseen. Jyväskylä: PS- kustannus.
- Veikkola, Juhani 2002. Diakonian perustehtävä, visiot ja tavoitteet. Teoksessa Helosvuori Riitta, Koskenvesa Esko, Niemelä Pauli & Veikkola Juhani (toim.) Diakonian käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 107-128.
- Vilka, Hanna 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.
- Vilka, Hanna 2007. Tutki ja mittaa. Helsinki: Tammi.
- Vähäkangas, Auli 2008. Kansainvälisen diakonian ydinsisältö. Diakonian tutkimus 2/2008, 180-186.
- Yeung, Anne Birgitta 2006c. A Trusted Institution of Altruism. The Social Engagement of The Nordic Churches. Teoksessa Ruben Harito & Keishin Inaba (toim.) The Practice of Altruism. Caring and Religion in Global Perspective. Cambridge: Cambridge Scholars Press, 98-124.
- Yeung, Anne Birgitta 2007. Diakonia ristipaineiden aallokossa. Diakonian työnäky ja suhde hyvinvointivaltioon. Diakonian tutkimus 1/2007, 5-23.
- Yeung, Anne Birgitta 2002. Vapaaehtoistoiminta osana kansalaisyhteiskuntaa – ihanteita vai todellisuutta? Helsinki: Hakapaino.

Yeung, Anne Birgitta 2005. Vapaaehtoistoiminnan timantti. Teoksessa Nylund Marianne & Yeung Anne Birgitta (toim.) Vapaaehtoistointa – anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino, 104-125.

Yhteisvastuu 2009. Mikä yhteisvastuu? Tuotonjako ja keräystulokset. Viitattu 6.10.2009 <http://www.yhteisvastuu.fi/index.php?fid=165>

LIITE 1: SAATEKIRJE KYSELYLOMAKKEESEEN

Arvoisa diakoniatyöntekijä!

Olemme Diakonia-ammattikorkeakoulun Oulun yksikössä sosionomi-diakoni-muuntokoulutuksessa olevia opiskelijoita. Teemme opinnäytetyönä tutkimuksen kansainvälisen diakonian toteuttamisesta Oulun hiippakunnan seurakunnissa sekä seurakuntien diakoniatyöntekijöiden käsityksistä kansainvälisestä diakoniatyöstä.

Toivottavasti voit antaa muutaman minuutin ajastasi vastaamalla tutkimuksemme kysymyksiin. Vastaamaan pääset suoraan oheisesta linkistä.

Hyvää kesää ja kiitos vastauksestasi!

Sari Meriläinen, p. 040- 5583 294

Seppo Meriläinen, p. 040- 7431 903

Diakonia-ammattikorkeakoulun ohjaaja opettaja

Tarja Tuovinen-Kakko, p. 040- 5092 707

7. Miten kansainvälinen diakonia on työjaollisesti jaettu seurakunnassasi?

1	vastuu on jaettu, mutta en itse vastaa siitä
2	vastuu on jaettu ja vastaan siitä itse
3	vastuuta ei ole jaettu, mutta sitä tekee useampi kuin yksi työntekijä
4	vastuuta ei ole jaettu, eikä kukaan tee sitä
5	toimin Kirkon Ulkomaanavun yhteyshenkilönä

8. Miten kuvailisit omaa asennettasi kansainväliseen diakoniaan?

Ympyröi parhaiten kuvaava numero. (1 = täysin samaa mieltä, 2 = melko samaa mieltä. 3 = en samaa enkä eri mieltä, 4 = melko eri mieltä, 5 = täysin samaa mieltä)

Etäinen	1	2	3	4	5
Läheinen	1	2	3	4	5
Vieras	1	2	3	4	5
Mielenkiintoinen	1	2	3	4	5
Ahdistava	1	2	3	4	5
Haastava	1	2	3	4	5
Mahdollisuuksia sisältävä	1	2	3	4	5
Luotaantyöntävä	1	2	3	4	5
Työteliäs	1	2	3	4	5

9. Miten seurakunnassasi toteutetaan kansainvälistä diakoniaa?

10. Ketkä seurakunnassasi toteuttavat oman käsityksesi mukaan kansainvälistä diakoniaa? (Työntekijät/vapaaehtoiset /työmuodot?)

11. Mitä esteitä koet olevan kansainvälisen diakonian toteuttamisessa seurakunnassa?

12. Haluaisitko panostaa kansainväliseen diakoniaan enemmän?

1	kyllä, miksi?
2	ei, miksi?

13. Onko lähetystyön ja kansainvälisen diakonian tarpeen olla erillisinä työmuotoina?

1	kyllä, miksi?
2	ei, miksi?

14. Kaipaako tukea kansainvälisen diakonian toteuttamiseen?

1	kyllä, millaista?
2	ei

15. Arvioi saamasi tuen määrä ja laatu ja anna arvosana (1-4) seuraaville kansainvälisen diakonian toimijoille: (1 heikko, 2 tyydyttävä, 3 hyvä, 4 kiitettävä)

kirkkoherra	1	2	3	4
työalasta vastaava henkilö	1	2	3	4
muut srk:n diakoniatyöntekijät	1	2	3	4
muut srk:n työntekijät	1	2	3	4
srk:n luottamushenkilöt	1	2	3	4
hpk:n tuomiokapituli	1	2	3	4
Kirkon Ulkomaanapu	1	2	3	4
lähetysjärjestöt	1	2	3	4

16. Miten kansainvälisen diakonian toimintaa voisi paikallisseurakunnassa kehittää?

Kiitos vastauksestasi! Hyvää kesää!